

Šiame numery

Atominis kultūrinės energijos uranas.
Apie kultūrinės vakaronės ir poezijos dienas Chicagoje.
Pavasario tema mūsų poetų eilėraščių.
1941 metų sukilimas scenoje.
J. Savojo linksma apybraiža.
V. Maciūnas apie prof. Praną Skardžių.
Pr. Visvydo "Antikomentarai".

Kertinė paraštė

Atominis kultūrinės energijos uranas

Kaip žinome, be urano žmogija nebūtų šiandien galėjusi naudotis atominė energija. Šiame metale slypi tai, kas atpalaiduoja milžinišką jėgą. Lietuvių, latvių ir estų atominės kultūrinės jėgos bendrąjį uraną priminė vpraejusį savaitgalį Illinojaus valstybiniam universitete, Chicagoje, vykusį Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijos ketvirtoji konferencija. Šio baltiškio intelektualinio urano atpalaiduota jėga mokslo pasaulyje jau stipriai jaučiama.

Tokia būtų trumpa, bendroji išvada. Detaliau svarstant įspūdžius, patirtus trijų dienų konferencijoje, gal būtų ne pro šalį ir viena kita užuomina.

Džiugu buvo matyti, kad šitokio pobūdžio konferencijoms nei paskaitininkų, nei besiklausančių, nei diskusijose po to dalyvaujančių laisvajame pasaulyje ne tik netrūksta, bet jų skaičius net didėja. Ir bene pirmą kartą visų trijų Pabaltijo tautų istorijoje Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijos veikla ir jos organizuotoms konferencijoms tokiu plačiu mastu attempė baltiečių sąmonę iki to, kad, būriu susirinkę, mes visi jaučiame savais, tos pačios šeimos ir tų pačių rūpesčių. Dar daugiau: Draugijos veikla, jos leidiniai bei konferencijos jau neišsitenka vien tik savutuote. Draugija jau pradeda apjungti ir kitų tautų mokslininkus, besidominčius šio Europos regiono problemomis. Tai buvo matyti ir pastarojoje konferencijoje. Dėka to, Baltijos kraštai jau tampa pasaulinės apimties mokslų kloduose lygiateisiu ir dėmesio vertu objektu. Čia įkūnijama milžiniška baltiškoms studijoms besirūpinančių misija, ypač tokiu laikotarpiu, kada Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje daug kur mokslo srityse lemia ne objektyvus mokslininko mąstymas, o grubi partinė lena.

Labai pabrėžtina ir tai, kad Illinojaus universitete trijų dienų paskaitų, diskusijų ir simpoziumų gausoj visur jau dominavo

jaunesnioji, pokario dešimtmečiuo laisvajame pasauly su brenčiusi prelegentų karta. Jaunimas bent dviem trečdaliais dominavo ir paskaitų besiklausančiose auditorijose. Nenoromis tada lino mintis: kodėl tokio vaizdo nematyti mūsų visuomeninio bei bendruomeninio pobūdžio liepsnojančiuos susirinkimuos čia pat Chicagoje? Gal ši jaunesnioji karta, jau sugebanti suorganizuoti tokius plačios apimties mokslinius suvažiavimus, ir nesigirs milijonu lietuvių Amerikoje, bet padarys (ir jau padaro) mums palankios įtakos tokiuose intelektualinio gyvenimo kloduose, kurie visada lemia ir lietuvių tautos istorijos kryptį, o drauge ir mūsų tėvynės Lietuvos likimą labai didele dalimi. Tai matant ir tai turint galvoj, reikėtų ypač visai čionykščiai lietuvių atkreipti dėmesį į tą atominės kultūrinės energijos uraną, kurio energija spinduliuos lietuvių tautos labui ir tada, kada kitokios veiklos šiandieninių grumtynių aistra bus jau seniai išblėsusi.

Mums lietuviams ši ketvirtoji Baltiškųjų studijų konferencija dar ir kuo kitu buvo labai arti širdies: jos visas organizavimas buvo išskirtinai vien lietuvių rankose. Pačiai Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijai šiuo metu pirminkavo prof. Rimvydas Šilbajoris. Programos komiteto pirminku buvo prof. Vytautas Vardys. Organizaciniam konferencijos komitetui vadovavo prof. Tomas Remeikis. Visą trijų dienų registracijos bei informacijos našta sąžiningai nešė rinktinis Chicago lietuviškasis akademinis jaunimas. Tačiau auditorijose galėjo būti daugiau įvairiamžės Chicago lietuvių visuomenės, kuriai vis dėlto anglų kalba jau nėra kliūtis paskaitą suprasti.

Nieko nekaltinant ir niekam nepriekaištaujant, tenka pasakyti, jog kai kuriose sekcijose lietuvių indėlis buvo per mažas arba jo ir visai trūko. Sakysim, štai

(Nukelta į 2 pusl.)

VAKARONĖS IR POEZIJA

Pokalbis su Terese ir dr. Jonu Bogutais, kultūrinių vakaronių vadove ir "Poezijos pavasario Chicagoje" iniciatoriais

Spaudoje ir šiaip pokalbiuos neretai nusiskundžiama mūsų jaunųjų šeimų atšokimu nuo lietuvių bendruomeninės veiklos ir nuo išėjimo kultūrinio gyvenimo. Žiūrėk, mergina ar vyrukas, būdami moksleiviais ar studentais, reikiasi labai pozityviai įvairiose organizacijose, sambūriuose, šoka, dainuoja, vaidina, stovyklauja, rengia suvažiavimus, aktyviai juose dalyvauja, domisi savo identiteto šaknimis, purena joms reikalingą dirvą. Bet, štai, du tokie sukūrė šeimą, iškilmingai su visais palaiminimais susituokė ir dingo nebeatrandamai. Nei jie lietuviškos visuomenės, nei lietuviškoji visuomenė jų daugiau nebemato. Jeigu tokius netikėtai kur sutiktum ir šia prasme pasuktum kalbą, tai tikriausiai anie teisintusi, kad kitaip neįmanoma, kad lietuviškiems reikalams nelieka laiko, kad pirmoje eilėje šeimos rūpesčiai (lyg jų tėvai viso to būtų buvę aplenkti) ir t. t. ir t. t.

O vis dėlto įmanoma ir kitaip. Tai akivaizdžiai gali liudyti jauna čikagiečių šeima, kurios čia gali matyti ir sutikti visur, kur tik kas nors šviesesnio ir kultūringesnio rengiama. Ir ne tik žiūrovų bei dalyvių tarpe, bet ir rengėjų, organizatorių gretose. Rašome tai, turėdami galvoj Teresę Pautieniūtę-Bogutiene ir dr. Joną Bogutą. Tai jauna šeima, kuri įvairiausiomis kultūrinių užmojų progomis visiems ir vienas kitam talkina protu ir širdimi. Jinai ištisa 1973-1974 m. lietuviškos veiklos Chicagoje sezoną kruopščiai ir nepailstančiai vadovavo penktadienių kultūri-

nėms vakaronėms Jaunimo centre, jįsai su visa sakytume, elektrone technika jai išradinai talkino. Tai didelis ir sunkus darbas, kurį prieš vasarą užsimota užbaigti vėl įdomią naujiena: "Poezijos pavasariu Chicagoje" gegužės 31 d. ir birželio 1 d. Gi šių poezijos dienų Jaunimo centro kavinėje sumanytojai ir organizatoriai vėl yra ne kas kitas, o Teresė Pautieniūtė-Bogutiene ir dr. Jonas Boguta. Kai "Poezijos pavasaris Chicagoje" jau tik už savaitės, ruošos įkarštyje sutikome abudu to "Pavasario" kaltininkus ir užkalbinome. Pirmiausia šnekamės su Terese Pautieniūte-Bogutiene.

— Maloni Kultūrinių vakaronių vadove, Jūs esate viena iš pirmųjų, pritarusių praeitų metų vasaros gale kilusiai minčiai Jaunimo centro naujųjų patalpų kavinėje organizuoti kiekvienos savaitės penktadienio vakare kultūrinės programos. Įdomu, kurie motyvai Jus labiausiai palenkė sutikti vadovauti šių vakaronių organizavimui ir jų moderavimui visą 1973-1974 metų veiklos sezoną?

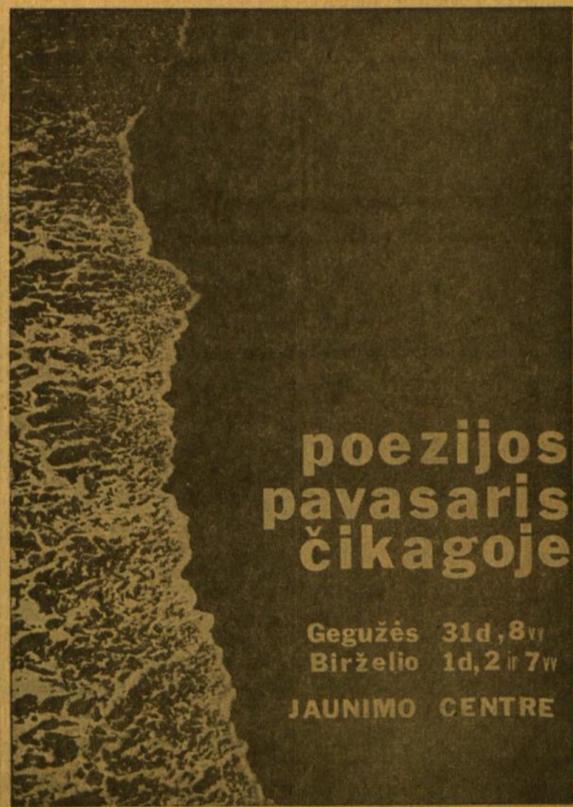
— Prie šio darbo mane prikalbino kun. Algimantas Kezys. Kultūrinių vakaronių mintis man iš karto patiko, bet bijojau užsikąsti daugiau negu galėsiu sukramtyti. Šaltai pergalvojus reikalą, kitą dieną atėjau pasakyti kun. A. Keziui, kad jokiais būdais negaliu, gal kas nors kitas, tik nie aš. Bet po valandos pokalbio, jau buvau ne tik sutikus prisidėti prie darbo, bet jau sėdėjau

prie telefono ir tariasi su Margučio vadovu P. Petručiu programos reikalais. Tikrai nemaniau, kad visą sezoną ištesėsiu, juk buvau sutikus tik mėnesiui.

Pirmiausia man patiko mintis turėt neformaliai atliekamą kultūrinę programą kavinėje. Kavinėje prie kavos galima išbandyt daug dalykų, kurie didesnėje salėje neįmanomi. Mažesnėje patalpoje ryšys tarp publikos ir pildytojų yra tampresnis. Tai padeda susidaryti nuotaikai, reikalingai tokiam pokalbiui, kur ir jaunesni ir mažiau drąsūs išdrįsta prašnekti.

Nors esu daug metų dalyvavus organizacinėje veikloje, bet jau dabar mane tokia veikla mažiau betraukia. Vakaronių ruošime mačiau aiškų tikslą su aiškiu, kiekvieną penktadienį matomu rezultatu. Be to, gavau "mandatą" iš vakaronių šeiminių lietuvių jėzuitų daryti sprendimus savo nuožiūra, planuojant vakaronių turinį ir formą. Dar visa eilė žmonių, kaip K. Bradūnas, R. Kviklytė, J. Bradūnas mielai sutiko padėti ir partarti. Pergalvojus kokie galėtų būti programos pildytojai, pastebėjau, kad nemažai asmenų aš jau asmeniškai pažįstu. Tai irgi davė drąsos pradėti programos atlikėjų ir publikos kvietimo darbą.

— Tur būt, nelengva buvo surasti kiekvieną savaitę vis naujus vakaronių kultūrinės programos pildytojus? Kokie čia buvo vakaronių planavimo, jų turinio ir jų formos rūpesčiai ir kaip sekėsi iš jų išsipažinti?

Lietuvių poezijos dienų Chicagoje plakatas. Nuotrauka Algimanto Kezio, S.J.

Nors kai kurie žmonės gąsdino, kad bus sunku suremti programą kiekvieną penktadienį, bet programų netrūko. Tik laiko ir koordinacijos kartais stokodavo. Pradedant rudeniu, turėjome 25 skirtingas vakarones. Renkant programas, žiūrėdavau, ar ir man pačiai būtų įdomu tokią programą matyti, tokią temą diskutuoti. Kai kurias programas aš ir mano patarėjai patys sugalvojome, kai kurias pasiūlė įvairūs asmenys ar organizuoti vienetai, o kai kurias pasiskolinom iš kitų. Tokiu būdu galima suskaičiuot berods 13 programų, kurių greičiausiai nebūtų įvykę be vakaronių pagalbos. Iš likusių, dailis gal būtų buvę kur nors kitur

arba kitokia forma pateiktos visuomenei. Nebijojome net pakartot programų, kurios buvo Chicagoje jau matytos. Pakartojimas duoda progos gerai programai ar kalbėtojui pasiekti platesnę visuomenę, nepasilikti mažos grupės uždarame ratelyje.

Peržiūrėjus visų penktadienių temas, matyti, kad sritys, kurios buvo paliestos vakaronių diskusijose, buvo gana įvairios: literatūra, spauda, menas, sportas, medicinos studijos, muzika, teatras, architektūra, filmų ir fotografijos menas. Vakaronių programose, tarp kitų, yra dalyvavę rašytojai E. Cinzas, A. Baronas, K. Bradūnas, komp. V. Jakubėnas, komp. D. Lapinskas, fotografai J. Dovydenas ir K. Izokaitys, žurn. V. Būtenas, arch. J. Muločas, dr. Z. Rekašius, kun. J. Prunskis, muz. F. Strolia, muz. B. Pakštas, dr. Paulius, J. Soliūnas, Alg. T. Antanaitis, dr. K. Keblys, A. Mockus, A. Šlutas, A. Kezys, bei Antras Kaimas, Grandis ir Jaunimo centro vokalinis studentų ansamblis.

— Koks buvo aplamai čikagiečių reagavimas į šią savaitinę kultūrinių vakaronių naujovę? Ar nereikėjo ilgų prašymų, kviečiant žmones tai ar kitai programai atlikti? Ar publika iš karto buvo vakaronių idėjai nekurčia, ar reikėjo ją ir prisipratinti?

— Publikai iškart sumanymas patiko. Tai, tur būt, buvo mintis, kurios laikas buvo atėjęs: jeigu kava galima gerti sekmdienį iš ryto, tai irgi galima kavą gerti ir kalbėtis taipgi penktadienį vakare. Jeigu dar priedo įdomios diskusijos, ar koks filmas, ar skaidrės, tai kartais žmonės iki 11-tos valandos išsėdėdavo kavinėje. Po kiek laiko atsirado ir pastovi "klientūra", kuri kas penktadienį vakaronėse lankydavosi. Net ir jaunimo atsir-

(Nukelta į antrą pusl.)

M. K. Ciurlionis (1875-1911)

Iš ciklo "Pavasaris"

Henrikas Radauskas

KAŠTANAS PRADEDA ŽYDETI

Velnio p uveina aukštas menas,
Ir nebegalima liūdėt,
Kada pavasarį kaštanas
Už lango pradeda žydėt.

Jis verčia lyti karštą lietų
Ir pūsti vėjus iš pietų,
Jis žydi taip, kad išsilietų
Kaip upės širdys iš krantų.

Kad nuo stalų nulėktų knygos,
Kad alptų tvankūs vakarai,
Kad imty siausti tokios ligos,
Kurių nežino daktarai,

Kad viskas degtų ir putotų,
Kad paukščiai švilptų, kol užkims,
Kad naktį motinos raudotų,
Namo negrįžtant dukterims...

O medžiūnos dega tylios žvakės —
Baltuos žieduos rausvi taškai, —
Ir pareini namo apakęs,
Ir plunkana rašalą taškai.

Vakaronės ir poezija

(Atkelta iš 1 psl.)

do visas būrys, įrodęs, kad galima susitikti ne vien bare. Vieton to pirma atėdavo į kavinę, o tik po programos sutardavo kur nors kitur. Daugiausia vienu vakaru yra buvę 200 klausytojų, mažiausia — 25. Išprususi Chicago publika tuoj pastebėdavo geresnę programą, ir net be didesnės reklamos, vadovaudamiesi reguliariais Draugo ir Margučio pranešimais sugužėdavo kavinę. Tačiau ir tos vakaronės, kuriose publikos buvo mažiau, irgi turėjo savo plusus; visi tada turėdavo daugiau progos paklausti ir padiskutuoti, o mažesniai būry gal net drąsiau. Ir užtai nuotaika tada būdavo labai šeimyniška ir jauki.

— Tikime, kad kultūrinių vakaronės penktadienių idėja ir ateinančiame 1974 — 1975 metų sezono nebūs palaidota. Ką tad apie ateinančio sezono vakaronių sąsą galėtumėt pasakyti, turėdama mintį šio besibaigiančio sezono patirtį?

— Geriausiai būtų pradėti planuoti ateinančio sezono vakaronės jau dabar. Daug idėjų programų jau buvo sugalvota. Ir net kai kurie asmenys angažuoti. Bet dėl įvairių priežasčių nebuvo galima tu programų įvykdyti. Tuo atveju jau dirva paruošta kitų metų vakaronėms. Kad nereikėtų vis per galvą verstis kas savaitę, būtų galima turėti du planus. Dvi programos mėnesyje būtų jau iš anksto suplanuotos, net kelis mėnesius į priekį, o dvi būtų paliktos atviros. Tokiu būdu būtų garantuotos programos visiem metams. Jas ir galėtume jau daug anksčiau skelbti. Kiti du penktadieniai liktų laisvi aktualiom temom, svečiam iš kitų miestų ir visuomenės pasiūlytom temom.

Ateinančiam sezono reikėtų bandyti turėti daugiau jaunesnių programos pildytojų. Beskubant nuo savaitės į savaitę, vis lengviau būdavo gauti sutikimą vyresniųjų, kurie turi daugiau patirtimo ir drąsos programos pildyme. Kitų metų programoje tikiuosi bus matyti daugiau ir jaunesnių veidų. Norinčių yra, tik jiems reikia duoti laiko pasiruošti.

— Pati esate ne vien sociologė, bet ir poetė, tad nenuostabu, kad kultūrinių vakaronių sezono už-

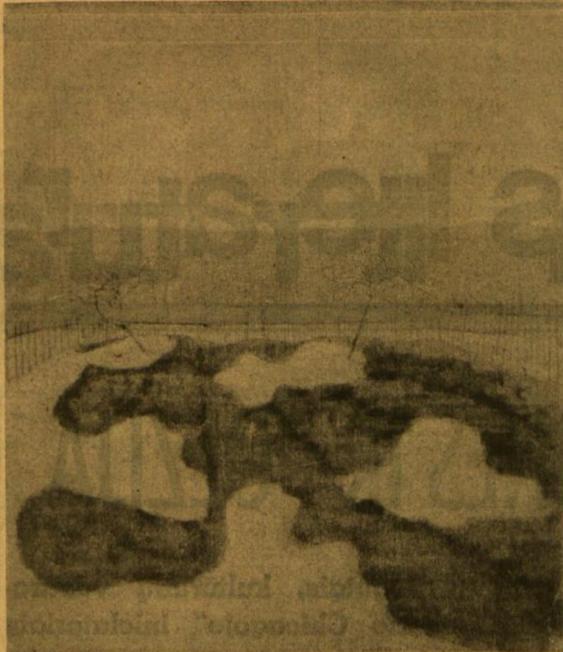
baigai organizuojate mūsų poezijos šventę, įvykstančią Jaunimo centre gegužės 31 d. ir birželio 1 d. Tačiau mums nuostabą kelia Jūsų ištikimiausias palydovas dr. Jonas Boguta. Juk jis tiksliau ir gamtos mokslų specialistas, šiuos dalykus dėstęs Illinojaus valstybiniame universitete. O tačiau visų vakaronių beveik be išimties daugiau humanitarinė programa būtų buvusi sunkiai įsivaizduojama be jo entuziastingos techninės ir kitokios talkos. Ar lengvai jį prisikalbinot, o gal ir prisikalbinti nereikėjo?

— Iš pradžių Jonas nebuvo entuziastiškas rėmėjas mano noro imtis vakaronių planavimo. Tur būt, nujautė, kad aš be jo čia neapsieisiu. Taip ir buvo. Kai įklimpau iki asų darbuose, tai Jonas ir nešė, ir vežė, ir aparatus junginėjo, ir galop, kai jau niekas kitas nežinojo, ko per diskusijas paklausti, tai jis vis ką nors iš kepurės ištempdavo.

Kai kurioms vakaronėms Jonas yra daugiau darbo paaukojęs negu aš. Ir einant prie sezono galop, kai pavasario vėjai man visus pareigos jausmus iš galvos išdulkino, jį vis primindavo, kad jau tik keli penktadieniai beliko. Bet geriausia mintis, kurią jis iš kepurės ištraukė prieš kelis mėnesius, tai vakaronių užbaigimas dviejų dienų festivaliu — "Poezijos pavasariu Chicagoje". Jis, kartu su Liucijum Alensku, dabar jau išiši mėnesiai prie festivalio ruošos prisirakine.

O dabar kreipiamės į dr. Joną Bogutą.

— Daktare, Jūs savo pavyzdžiu, atrodo, jau baigiate griauti kažką mūsų isipilietinusių nuomone, kad, girdi, šio krašto mokyklos augina tik siaurus specialistus, kurie domisi tik savo amatu. Kai visose besibaigiančio sezono vakaronėse ipratome Jus matyti ne vien tik operuojantį programai talkinančiais, įvairiausias technikos aparatus, bet ir aktyviai įsijungiantį ir literatūros, dailės, nuotraukos meno ir kitų humanitarinių sričių diskusijas, imame jau ir kitaip galvoti. Net idomu, kas ir kurie motyvai skatina Jus domėtis visu tuo šalia savo tiesioginės profesijos? Ar nesijaučiate savo profesijoj prasiženkes su savo tikruoju pašaukimu tų ar kitų humanitarinių mokslų lauke?

M. K. Ciurlionis (1875-1911)

Iš ciklo "Pavasaris"

Kristijonas Donelaitis

"PAVASARIO LINKSMYBIŲ" PRADŽIA IS "METŲ"

*Jau saulelė, vėl atkoptama, budino svietę
Ir, žemos šaltos triušus pargriaudama, juokė.
Šalčių pramonės su ledais sugaišti pagavo,
Ir putodams smiegs visur į nieką pavirto.
Tuo laukis orai drungni gaivindami glostė
Ir žoleles visokias iš numirusių saukė.
Krumai su šilais visais išsibudino keltis,
O laukų kalnai su kloniais pametė skrandas.*

— Nuomonės, kurios yra neteisingos, lengvai griunamos! Visa eilė įvairiausių sričių lietuvių mokslininkų yra neblogo išsilavinę ir humanitariniuose moksluose. Priežastis yra labai paprasta. Savo laiku mūsų organizacijos laikė labai svarbiu reikalu išlaikyti platesnę idėjinę perspektyvą. Tad, perėjus per vieną ar kitą tokia organizaciją, beveik neišvengiamai ši tą išmoksti, kas tiesiogiai neličia tavo profesijos. Tačiau tokio idėjomis atvirumo daugiau kaip ir nesimato mūsų organizacijose. Labai gaila, nes daug kas tuo tampa susiaurinta.

Iš kitos pusės svarstant, humanitarinių ir griežtųjų mokslų skirtumai nėra tokie jau aiškūs. Praleidus kelias dienas Ketvirtoje baltiškuju studijų konferencijoje, pasidaro visai aišku, kad savo metodikoje kiekvienas geras mokslininkas niekuo nesiskiria nuo gero baltisto. Jie tik apie skirtingus dalykus šneka.

— Tikriausiai jau su "dūša ir kūnu" esate įsijungę į kultūrinių vakaronių užbaigos "Poezijos pavasario Chicagoje" organizavimą. Dviejų dienų poezijos šventės pradžia bus gegužės 31 d. (penktadienio) vakare. Teko nugirsti, jog čia poetai akivaizdžiai pačioj progra-

moj nedalyvaus, o tik iš jų rinktinės poezijos bus sukurta kažkokia vienuma, kurią apjungis visokiosios pagalbinės pajamos. Ar negalėtumėte bent trumpai apibūdinti šios vakaronės bendrąjį vaizdą?

— Mums kažkaip atėjo į galvą mintis iškilmingai užbaigti šį kultūrinių vakaronių sezoną. Vieno vakaro lyg būtų per mažai. O dviejų vakarų panašaus pobūdžio lyg ir per daug. Tačiau norėjome, kad būtų poezijos vakaras. Tad atsirado visai paprastas sprendimas. Vieną vakarą nutarė pašvęsti poetams, kurie su mumis ilgiau negalėjo bendrauti dėl laiko ar erdvės priežasčių. O kitą vakarą suplanuota skirti tarp mūsų esantiems poetams. Penktadienio vakarui poezija yra įskaityta kitų magnetofoninėse juostose. Paties Donelaičio kol kas iš mirusių dar nemokame prikelti. Tai poezija bus iliustruota skaidrėmis ir garsiniais efektais. Tuo bandysime pajavrinti mūsų poezijos iprastą pristatymo būdą. Šeštadienio poezijos vakaras bus pašvęstas gyviesiems ir čia pat skaitantiems mūsų poetams. O šeštadienio popietės programa prasidės antrą valandą popiet. Bus rodomas filmas, susuktas Algimanto Kezio, taip pat

Maironis

PAVASARIS

*Pavasario saulė prašvito metlėi
Ir juokias, širdį vilioja;
Iškilo į dangų aukštai vieversiai,
Čirena, sparneliais plasnėja.*

*Išaušo! Išaušo! Vėjelis laukų
Bučiuoja, gaivina krūtinę;
Pabiro, pasklido žiedai ant laukų —
Vainikų eilė pirmutinė.*

*Taip giedra ir linksma! Tiek šviečia vilties!
Taip meilę norėtum dainuoti,
Apimti pasaulį, priglaut prie širdies,
Su meile saldžiai pabučiuoti.*

Kertinė paraštė

Atkelta iš 1 psl.

istorijos sekcijoje net dvi dienas buvo skaitytos penkios paskaitos, specialiai liečiančios Baltijos kraštų viduramžius. Visas paskaitas skaitė nelietuviai. Ir visos temos lieti tik Latvijos ir Estijos viduramžius, jiems svetimųjų primestus. O mes, turėdami tiesio-

vaizdinis montažas, Jonui Aisčiui prisiminti. Po to esame paskyrę laiko neformaliai, bet nuotakingam dalyvių pasiūnekėjimui ir susitikimui su Lietuvių rašytojų draugijos pirmininku. Galvojame nuo Jaunimo centro stogo nuleisti atitinkamą parašūtą, padaryti lyg ir palapinę, kurioje publika galės pavėsiauti, kavos išgerti ir pasikalbėti.

— Spaudoje jau buvo žinutė, kad Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas poetas Leonardas Andriekus taigpi atskrenda iš Kennebunkporto poezijos šventėn. Kur ir kaipi jis čia įsijungs ir dalyvaus šventės programoje?

— Malonu, kad Rašytojų draugijos pirmininkas dalyvaus mūsų programoje. Jisai šeštadienį popietinėje šventės dalyje kalbės poitinėmis temomis. Tai bus lyg ir įvadas vakaro programai. Visos šnekotos bus popiet, o vakare vien tik poezija!

— Girdėjome, jog buvo norėta šventei suskubti su praėjusiais metais išėjusioje mirusio didžiojo mūsų poeto Jono Aisčio filmo premjera. Ar galima šventės programoje to filmo tikėtis, o jei ne, tai gal kitokiu būdu Jonas Aistis bus išskirtinai "Poezijos pavasary Chicagoje" prisimintas?

Pats filmavimo darbas jau atliktas. Filmą suko A. Kezys. Bet gaila, kad jis nespės visų gabalų surišti į vieną vientisą filmą. To filmo ruošoj A. Kezys yra juoston irrašęs Jono Aisčio ilgoką ir labai idomų pokalbį. Jaimė Aistis dėsto savo nuomones apie poeziją, prisimena savo gyvenimą ir jo vingius. Mes tą pokalbį pristatysime šeštadienį popiet. Pristatymui pajavrinti esu per fotografoves didelį kiekį nuotraukų, liečiančių Aistį visokiose jo gyvenimo progose ir aplinkybėse. Iš viso to bus padarytas vaizdinis Aisčio gyvenimo montažas. Nei skaidrės, nei pats pokalbis nėra dar niekur girdėti ar matyti. Tai tikrai bus vienkartinė proga artimiau su Aisčiu susipažinti.

— Poezijos šventė, berods, bus užbaigta spalvingu poezijos vakaru, kuriame savo kūrybą skaitys poetai. Kurios poetai tikrai bus galima tame šeštadienio (birželio 1 d.) poezijos vakare išgirsti Jaunimo centro kavinės aplinkoje?

Esame kvietę ir sutiko poezijos vakare dalyvauti šie poetai: L. Andriekus, L. Sutema, K. (Nukelta į 3 pusl.)

DR. VL. BLAZYS

PLAUČŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-005 ir California
Firmad., antrad. ir ketvirtad. nuo
6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. — 925-9388

DR. S. GEŠTAUTAS

Nervų, emocinės, šeimos problemos
2624 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD GIENKUS

TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Firmad., Antrad., Ketr. ir Penktad.
9 val. ryto iki 12 val. diens ir nuo
šeštadieniais 8:30-12 val. diena
Emergency tel. — 788-3981
5 val. popiet iki 8 val. vakaro.

giai savo valstybės ir savo tautos epochinius viduramžius, šios temos sesijose tylėjome kaip numirėliai. Ir ši tyla buvo sunki. Panašiai buvo ir folkloro sekcijoje. Visas tris paskaitas skaitė nelietuviai. Ir lieti tik latvių ir estų tautosakos problemas. Gi folkloro susidomėjimas konferencijoje buvo ypač didelis. Publika (daugiausia jaunimui) auditorijoje net pritrūko kėdžių. Giriamės save savo dainomis ir savo tautos-

PR 8-3229-4

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŠS IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500
Prima ligojus pagal susitarimą,
jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS

INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet,
antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik
sustarima.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą; pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
1ad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepiu, skambinti: MI 3-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

J O K Š A
V A I K Ų L I G O S
2656 West 63rd Street
Firmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir
6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir
šeštad. tik sustarima.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REllance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-6 val. p. p. 6-8
val. vak., šeštad. 12-3 val. p. p.

kos arcyvų turtais, o kai reikėtų ir kitiems apie tai kalbėti, kažkodėl tylime. O gal neturime kas kalbėtų? Pasigedome ir teologijos bei religijų istorijos sekcijos, kuri, berods, ankstesnėse Draugijos konferencijose buvo.

Reikia tikėtis, kad šios spragos, dėl mūsų pačių ketvirtoje atsiraodusios, penktojoje konferencijoje (už poros metų) bus užskleistos. O aplamai, reikia džiaugtis šiuo bendruoju lietuvių, latvių ir estų išėjusiu intelektualinio brandimo liudijimu. Linkime jam tęstinumo ir vis didėjančios reikšmės.

K. Brad.

DR. NINA KRAUGEL

KRIAUGELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2750 West 71st Street
Tel. 776-3717, neatsiliepiu skambinti
846-3906. Valandos pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki
3 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 259-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9501

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.
nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik sustarima.

Tel. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS

AKIŲ LIGOS CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2856 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1 - 4 popiet
ir ketv. nuo 5 - 7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0417

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus.

Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS

(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad.
2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p.
Kitom dienom tik skubli reikau,
susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446

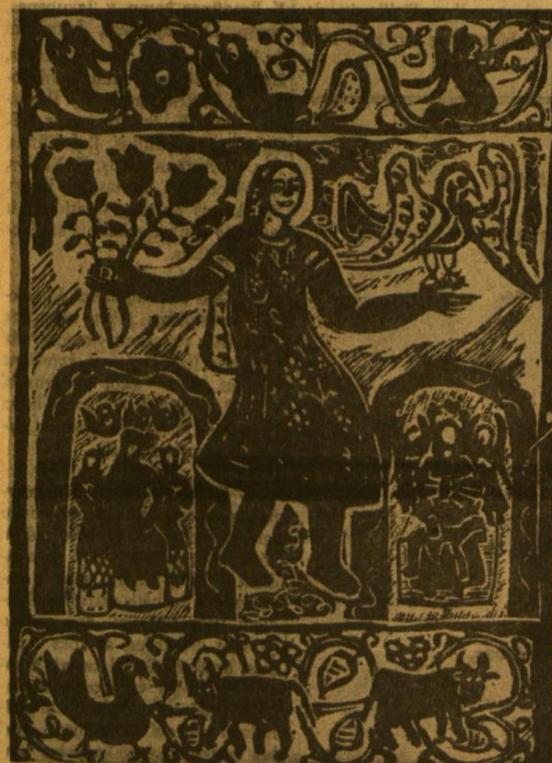
DR. F. C. WINSKONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOMA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 658-6886
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8 p. p.
penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

REMARKS DIENAS "DRAUGA"

Viktoras Petravičius

Pavasaris (medžio raizyns)

1941 metų sukilimas scenoje

Pokalbis su dramaturgu Anatolijum Kairiu

Š. m. gegužės 26 d. Hamiltono dramos sambūris "Aukuras", vadovaujamas E. Dauguvietės-Kudabienės, atveža Chicago naują Anatolijaus Kairio dramą. Ją rytoj 3 val. popiet žikagiečiai turės progos matyti Jaunimo centro scenoje. Kadangi ši nauja drama atskira knyga dar neišleista, tai manome, jog kiekvienas literatūros teatro bičiulis, o dar ir specialiai šio būsimos spektaklio žiūrovas, nori iš anksto šį bei tą išgirsti apie patį naują veikalą, apie jo temą ir pobūdį. Spektaklio Chicagoje išvakarėse čia ir klustelėjam patį "Žmogaus ir tilto" autorių.

— Drama, komedija ar tragedija yra naujasis Jūsų veikalas? Ar atremtas į šiandieninę išsiviskąją tikrovę ar kurią kitą?

— Drama, nors abu pagrindiniai veikėjai miršta. Tragedijai reikia ne vien individo mirties, bet ir jo siektos idealo žlugimo, kuriame tolimesnė herojaus egzistencija nebeįmanoma. Pvz. Katedrą šventinant, kelių ar kebiolikos jos statytojų mirtis, uždavinį vykdant, yra mažai reikšmingas faktorius. Taigi ir naujajame manų veikalė pagrindinių veikėjų mirtis, siekiant tikslo, yra tikrai kilni aukta, ne tragedija tematikos prasme, nes tikslas pasiektas, pabaiga laiminga — laisvė iškovota.

Antroji klausimo dalis gali būti atsakyta taip ir ne. Veikalo fabula nieko bendro neturi su išsiviskąja tikrove, tačiau idėjos įtaigumoji ar, jei noritė, didak-

tinė mintis išsiviską angažuoja sekti "Žmogaus ir tilto" herojų pėdomis. Jei klausimas reikėtų "lietuviškąją tikrovę", atsakymas būtų aiškus ir trumpas: taip.

— Kada ir kaip gimė veikalas idėja, o gal ir buvo kuris specialus akstinas jam atsirasti?

— Rašantiems idėjų netrūksta, ypač ieškantiems jų netoliemoje mūsų praeityje. Nei romani, novelės, poezija, nei drama partizaninės heroikos temų neįsėms dar ilgus šimtmečius, nes tai yra lietuvių charakterio žymė, sakyčiau, pagrindinė, gaivališkoji. Drasa, bėkompromisinis credo savo žeme ilgus šimtmečius išlalkė lietuvių tautą gyvą tarp trijų milžinų: Rusijos, Vokietijos ir Lenkijos. Laiko ir

Anatolijus Kairys

dabar. Atsakyamas kovos ir aukos mūsų mažai tautai reikštų atsakymą ir lietuviškojo tautinio ar kultūrinio identiteto. Panašiai galvodamas, LFB Sambūris, norėdamas pagerbti 1941 m. sukilimo aukas, 30 metų sukakties proga, jau 1970 m. kreipėsi į mane tokios dramos parašymo reikalui. "Žmogus ir tiltas" neapima viso ano sukilimo plačią mastu, bet duoda vieną fragmentą, charakteringą visumai, užmiuoto tilto išgelbėjimą. Sukilimo sukaktis turėjo būti paminėta prieš 3 metus, bet mūsų sąlygose minima tik šiais metais. Taigi, LFB Sambūrio užmojis ir davė akstiną šiam veikalui atsirasti.

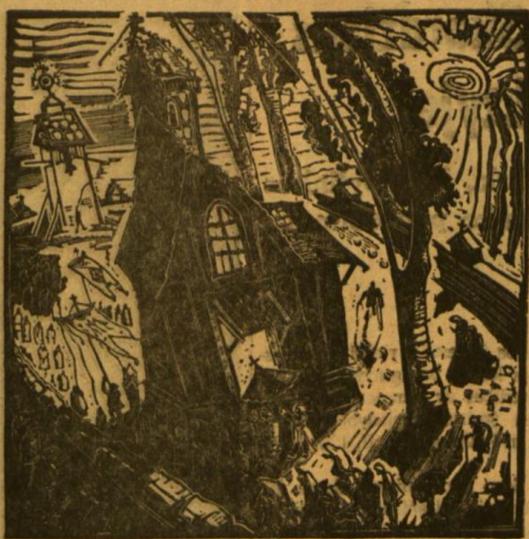
— Ar tai būtų charakterių, situacijų ar kitokio apvalkalo drama?

— "Charakterių" ir "situacijų" terminai būdingi kritikams ir recenzentams, kurie mėgstą "štampuoti" kiekvieną naują pasirodžiusį veikalą savo pačių erudicijai pabrėžti. Teorėtiškai nėra charakterio be situacijos, kaip ir situacijos be charakterio. Charakteris išauga, išsivysto ir realizuojasi tik jam būdingoje situacijoje, o gera situacija beveik neįmanoma be gero charakterio, pajėgiančio išnaudoti sąlygas ir aplinkybes. Tiesa vidury. Gerame dramos veikalė charakteriai ir situacija atlieka vienodai svarbias funkcijas. "Žmogus ir tiltas" dramoje tėra 5 ve-

kėjai, visi studentai, visi skirtingi savo pažiūromis į sukilimą, gyvenimą ir individualią laimę, todėl, manyčiau, visi jie yra charakteriai, tačiau netikėtai, mokslo metų gale patekę į sukilimo srovę, atsiduria situacijoje: kovoti ar bėgti nuo kovos? Beje, veikalas skiriamas mūsų jaunimui.

— Kaip apibūdintumėt pagrindinį autoriaus siekį šiame veikalė?

— Keli mano draugai piršo man parašyti dramini veikalą, kuris būtų atsietas nuo konkrečios lietuviybės, vykto daugiau žmogiškoje plotmėje, be tautinės ar patriotinės problematikos. Nenoriu. Mano gliu įsitikinimu, šiandieninėje žūbtinėje išsilaikymo kovoje užsiimti indiferentiškais tautine prasme kūriniams būtų brangaus laiko eikvojimas, jeigu ne nusikaltimas. Rašyti ir kurti tai, kas neliečia išsivijos esmės klausimų, yra labai jau nepatriotiška, taigi ir nevertinga tautine prasme. Sunkūs laikai knygas rašyti, jas leisti ir platinti, ar dramas vaidinti. Jei neįprastai sunkiomis išsivijos sąlygomis leidžiamos knygos ar dramos neneš tautinio angažamento, darbas ir lėšos bus kaupia veltui. Visi kūrėjai, menininkai ir muzikai, rašytojai ir poetai savo kūriniams privalo manifestuoti lietuviškąjį ego, vienokiu ar kitokiu būdu angažuoti šiai idėjai lietuviškąjį jaunimą, vienai ar kitaip išpažinti savosios kultūros primatą aiškiu ir nedviprasmišku įsipareigojimu — tikta tokia kūrybinė veikla pateisins egzilio kelią už tėvynės ribų... Gėris, grožis ir tiesa yra relatyvūs sąvokos, todėl ir turime siekti pirmiausia — savo gėrio, savo grožio ir savo tiesos. Mūsų gi di-

Telesforas Vallis Velykų rytas Lietuvoje (medžio raizynys)

Antanas Jasmantas

PRISIKELIMAS

Laukų balandžiai ūbauja pušyse.
Pavasaris, o Viešpatie, pas mus!
Atvožęs juodus arimus,
Zalių raštelių prirasysi:
Ir kils giesmė lyg vyturėliai,
Upeiai ūžaus ir skardens,
Kad iš numirusio akmens
Kalnelių šypsenoj mums prisikėlei.

Naktis nusilenkė. Ateina Rytas.
Ir Tu atgnaužyt dėlą pradarai:
Aloe varva pumpurai,
Grumsteliai nusigandę ritas,
Ir obels drobulės tava vinytojas.
Tik kas, o Viešpatie, slidžiais
Takėlių mūsų paledžiais
Skubėš Tau apkabint rasotas kojas?

džiausias gėris, grožis ir tiesa veikalė kaip tik ir siekiama šio — lietuviybė. "Žmogus ir tiltas" pagrindinio tikslo: pasiaukoji-

Vakaronės ir poezija

(Atkelta iš 2 pusl.)

Bradūnas, R. Vėžys, E. Juodvalkytė, Z. Bilaišytė, J. Svabaitė, G. Tulauskaitė, A. Pečiūraitė, R. Bičiūnas, V. Bogutaitė ir T. Pautienūtė. Dar yra keli, su kuriais bandomė susisiekti. Lietuviškoji visuomenė kviečiama Poezijos dienų programose atsilankyti: gegužės 31 d. (penktadienį) 8 val. vak., birželio 1 d. (šeštadienį) 2 val. popiet ir 7 val. vak.

ISLEIDŽIAMOS "LIETUVOS BAŽNYČIOS KRONIKOS"

Religinė šalpa netrukus Chicagoje išleidiā viename tome septynis "Lietuvos Bažnyčios Kronikos" numerius. Leidinys bus daugiau 300 psl. Jį redagavo ir jam įvadą parašė prof. J. Brazaitis.

mo Lietuvai ir lietuviybėi.

— Ir ko gali tikėti Jums pažįstama mūsų publika, atėjusi į spektaklį ir atsisėdusi jin savo norus ir užgaidas?

— Tai priklauso nuo to, kas ir kokius norus ir užgaidas atsiņeš, ateidamas į spektaklį. Visuomenė, kuri įvertina aukos prasme, kuri mano, kad 1941 metų sukilimas buvo reikšmingas istoriškai ir gyvybiškai tautos atėdai, kurie mano, kad aname sukilime žuvusieji mūsų kovotojai yra prasmingai atidavę savo gyvybes tautos laisvei liudyti — veikalu turėtų būti patenkinti. Kurie mano priešingai — gali nusivilti. Betgi aš nežinau veikal, kuriuo būtų patenkinti visi. Suprantama, daug kas priklauso ir nuo idėjos išvystymo scenoje, nuo pastatyminės technikos, nuo vaidybinio pajėgumo.

Nelaimingas velnias

J. SAVASIS

Jau seniai buvau sutikęs pažįstamą velniuką, kuriam daviau lietuvišką — Pinčiuko vardą. Iš pokalbių su juo žinojau, kad šis gudrus ir protingas velniūktis turėjo kitados pasisekimo, gundydamas vyrus ir moteris. Tada jam buvo geri laikai, kada egzistavo tvirta moralė, sveikieji principai, paveldėtas ir sekantį kartai perduodamas padorumas. Ne taip seniai velnias siautė vienuolynuose ir seminarijose. Suviliojo būrius laisvu gyvenimu, kūno malonumais, technikos stebuklais. Ir išsivedė į pasaulio ganyklas lyg būrius avių, trokštančių žydinčių ir kvėpiančių pievų — ganyklų. Bet tai buvo tik laikinis jo laimėjimas, už kurį iš Vyriausiojo gavo premiją ir užsitarnautų atostogų. Po jų, grįžęs vėl prie paties darbo, jau rado duris uždarytas. Dvasiškai užsibarikadavo senose pažiūrose, sustiprino savo principus ir jam pasirodžius šaukdavo: "Šalin, šėtone!" O apie likusias vienuoles — nė nemislyk: prieš jų tikėjimą ir skaistybę nors klaupkis ant kelių...

Pralaimėjęs ir pažemintas Pinčiukas dar neseniai buvusiame pergale lauke, kreipėsi kitur, bet visur rado padėtį radikaliai pasikeisusią. Pasaulis buvo tiek sugedęs, kad jam jau nebuvo kas veikti. Žmonės, apsvaigė beprotiškoje ir triukšmingoje karuselėje, sugriovė ar baigė griauti buvusius tvirtovių ramsčius. Jie po griuvėsiais ruošė ir sau kapus. Dievai, mitologija, principai, teologija buvo sujaukta į baisy chaosą. Ir visi tie apokaliptiniai baisumai buvo sukurti paties žmogaus, susiformavę jo viduje. Išorinės priežastys čia neegzistavo. O tokie, kaip Pinčiukas, čia buvo nei kalti, nei atsakingi.

Koks nusivylimas! Pabandė dar velniukas artintis prie keistų jaunuolių. Nužiūrėjęs kurį apsinuoginusią, nukirptu sijonu, suveltais

plaukais mergaitė ir pabando ją įviloti į nuodėmę. Pasirodo, kad ji jau iki kaklo paškendusi nuodėmėje. Pabandys įlįsti į padoriai atrodančio vyro vidų, kad ten sukeltų abejones normomis, įstatymais, sentimentais, tradiciniais papročiais ir randa ten tokią marmalynę, kad nors bėk užsidengęs akis ir ausis... Vargšui velniui nieko kito nebeliko, kaip tik imtis misionieriaus darbo — atstatyti Gėrį, kad Blogis turėtų ką gundyti. Šio nenatūralaus, jo prigimčiai priešingo darbo griebėsi Pinčiukas, kai jį buvau sutikęs paskutinį kartą. Bet jau ir tada pastebėjau, kad jo pastangos eina veltui.

Vieną tamsų vakarą, eidamas neapžiasta ir šlapia gatvele, girdžiu — kažkas mane šaukia. Žiūriu — ant seno namo medinių laiptų sėdi Pinčiukas. Prisėdau ir aš šalia jo. Jis atrodė labai suskurdęs, o jo žodžiuose jau tėtis nusivylimas ir pasipiktinimas.

— Žinau, kad tavo reikalai blogi, — bandžiau paguosti, — bet, bendrai imant, galėtum džiaugtis, kad šiandien visi kalba apie tave. Vieni rašo knygas ir įrodinėja, kad tavęs nėra ir niekad nebuvo. O kiti visa, kas paskutiniu laiku įvyko, priskiria tau.

Pinčiukas pažvelgė į mane savo raudonomis, veriančiomis akimis ir tarė:

— Tu vis toks paviršutiniškas. Kabiniesi už žodžių, lyg už medžio šakų, kad nenukristum, ir nori sukurti esmę iš šalutinių dalykų, iš išorinių apraiškų.

Pagalvojau: jis manęs nesuprato, ir todėl bandžiau jam plačiau išdėstyti savo mintis. Pinčiukas pašaipiai nusišypsojo, pakratė savo garbanotą galvą ir sako:

— Suprantu, ką tu nori pasakyti. Tu nori įrodyti, kad už visa, kas šiandien vyksta, esame mes kalti — nori suversti kaltę man. Nori mane įteisinti, įpilletinti? — Ir taip nu-

sikvatojo, kad man pagaugais nuėjo šurpuliai. Pašokau ir pasipiktinęs išdrožiau:

— Argi ne mano tiesa? Šiandien visi sako, kad tu esi tuos, kuo esi. Visur jaučiamas tavo buvimas, tavo išikišimas, tavo veikimas. Dabartiniame sąmyšyje didelė dalis priskiriama tau. O tu man kalbi apie žodžius, medžių šakas, lyg nieko nesuprasdamas, lyg nieku dėtas...

Pinčiukas apsidairė, sujudėjo ir per šnerves išleido garuojantį kvapą, kuris atsidavė siera — buvo ženklas, kad susinermino. Paskui nurimo ir sako:

— Pasikalbėkime draugiškai lyg išmintingi žmonės, jeigu tu dar esi išmintingas. Tau paaiškinsiu tavo blogą valią ir apsigavimą. Tik pažvelk aplinkui. Kokioje būklėje yra tas tavo pasaulis? Geriau nekaltėti. Griūvantis? Dar daugiau: griuvusių krūva? Ne! Tik gerai išžiūrėk — iš viršaus pasaulis atrodo toks, koks buvęs, bet viduje jau yra supuvęs. O supuvimas, kaip gerai žinai, eina iš vidaus, pamažu, nepastebimas tu, kurių pareiga saugoti pasaulį nuo supuvimo ir puvesių plitimo. Šių dienų pasaulis yra panašus į ant šakos kabantį obuolį. Jis ima darytis geltonas, raudonas. Džiaugiamasi — obuolys noksta. O tu tarpu jo viduje yra kirminas, kuris obuolį graužia ir taip jį "nokina". Argi šiandien nevardinama pažanga, brendimu tai, kas yra puvinas? Bet kieno čia kaltė. Pasakyk man atvira — kas čia kaltas? Tik ne aš...

Neturėjau ką Pinčiukui atsakyti. Jis pakilo, žengė porą žingsnių lyg laukdamas, o grįžęs pasilenkė į mane ir ėmė isteriškai juoktis.

— Nežinau, matai, kad neturi ko atsakyti, o gal tik nuduoti nežinas? Dėl kieno kaltės vaisius sukirmijo? Kai tuo tarpu buvo laukiama jo nunokimo? Žinoma, pasakysi, dėl mūsų vargšų velnių kaltės. Mes išprovokavome pasaulio pabaigą... Ir taip jums viskas aišku. Jūs, sugedę ir gudrus atomai, džiaugiatės suradę kaltininką. Jūs nusiplovėte rankas, nusikratėte atsakomybę. Patys, susiradę alibi, visą kaltę suvertėte velniam. Ar tai ne bloga valia? — paklausė, ir nelaukdamas atsakymo tęsė toliau:

— Saugokitės apgaulės, į kuria visi pakliu-

vote. Tu gal sprendi apie kitus pagal mane, vargšą velniuką. Tačiau nesigirdamas galiu pasakyti, kad turiu du doktoratus. Mes visi esame diplomuoti daktarai, ir dar kokiel Gramatika, retorika, metafizika, teologija yra mūsų pagrindiniai išstudijuota. Žinome visus jūsų mokslus...

Pinčiukas ėmė kvatotis.

— Nebijok, aš žinau, kaip elgtis su žmonėmis. Tau visa tai pasakoju, norėdamas įspėti, kad kai kalbate apie mus, tai užmirškite kūną ir kaulus. Tie dalykai yra jūsų, kaip ir instinktai, sentimentai, aistros, kompleksai ir visi kiti jūsų būtybės iškyrpe judesiai. Tokie jūs esate iš prigimties, bet priedo dar turite protą, kaip ir mes. Tik šis elementas mus domina. Iš jūsų sugedusio vidaus gema ydos, bet tik protų sankryža apsprendžia nuodėmę. Bet kas, pagaliau, iš jūsų šiandien jaučia nuodėmę? Niekas. Visa, kas vyksta jūsų viduje, kai jaučiate sąžinės konfliktą, pavedate psichoanalitikams ir sociofilosofams. Kaip mes, metafizikai, galime jus įvesti į nuodėmę, jei trūksta priešingo elemento — proto?

Čia Pinčiukas sufaukė kaktą ir toliau dėstė:

— Noriu, kad tu mane gerai suprastum. Labai seniai vienas mūsų, gilus filosofas, bandė gundyti tą, kurio vardo aš negaliu iš-tarti. Gundė jį tris kartus ir, žinoma, pralaimėjo. Ką tai reiškia. Nagi, kad ten buvo didelė kova tarp dviejų protų, dviejų jėgų. Gėrio protas susidūrė su Blogio protu. Bet mes nenusileidome: bandėme įnešti nuodėmę į gotikos skliautus, į vienuolynų klauzūras, į mokslininkų galvas. Laimėdavome ir pralaimėdavome, bet tai buvo maloni kova, nes susidūrėme mes — protingos būtybės — su protais, su inteligencija. Savo velnišku užsi-spyrimu suskaldėme pasaulį į dvi dalis: Gėrio ir Blogio.

Pinčiukas nutilo ir pakratė galvą. Kiek pagalvojęs, tęsė toliau:

— O šiandien, kur žmonės su protu? Pas-kendote savo kūniškumo pelkėse, pasigėrėte

savo instinktų tvaikė. Kur čia mūsų kaltė? Ką jūmyse dar galima sugundyti? Esate be tikėjimo, egoistai, žiaurūs. Maitinatės kitų ašaromis ir krauju ir nemokate džiaugtis proto galiomis. Šiandien mes, vargšai velniai, esame lyg didžiulė kariuomenė, išrikuota prieš priešą, kuris voliojasi dumble. Kas belieka? Tik palikti jį ten besiviliojantį ir eiti šalin. Pakaktu, jei bent vienas tų aistrų gumulas atgautų protą. Tada išeitume su juo kovoti lygiais ginklais. Bet nėra, kas stotų prieš mus. Kada netikima nuodėmė, nėra nė kovos. Pasaulyje kažkas nenatūralaus. Suiro pusiausvyra ir reikės laiko, kol ji vėl atsistatys. Mes nesukubame. Skuba tas, kuris neturi laiko. Mums laikas neegzistuoja. Paskandintas protas negali mirti — tai gerai žinai tu, žinau ir aš — ne mes protą sutvėrėme, o Jis... Už visa, kas dabar vyksta skurdžiam pasaulyje, kur nėra dvasios, nė proto, ne mes kalti. Pamišote nuodėmę ir patys save suardėte. Bet žinok: kada grįš į pasaulį Doktoras Faustas, grįš ir Mefistofelis...

Abu pakilome ir leidomės gatvele į pakaltę. "Nešmeikite mūsų ir nekaltinkite" — pakartojo Pinčiukas gana ramiu balsu. "Bet ir patys neapsigaukite".

— Bet tu šioje situacijoje kaip jautiesi? Ar jau iš tikrųjų nėra ko gundyti? — bandžiau klausti.

— Palikime šį reikalą — atsakė numodamas ranka. — Net apie tai nekalbėkime. Dabar aš bandau pažadinti kokį nors apsnūdusį protą. Žodžiu — kultivuoju savo sodą. Kai išaugs medis, vėl ant jo kabos viliojantys ir gundantys gėrio ir blogo pažinimo vaisiai. O dabar...

Prie gatvės kampo radome elgetą, ištiesusį ranką išmaldai. Praėjome net nepažvelgė. Bet po kelių žingsnių Pinčiukas sustojo ir sako man į ausį:

— Ar negalėjai duoti koki centą? Juk tu turi širdį. Aš širdies neturiu ir ištiestos rankos mane nervina.

Žodis prof. Pr. Skardžiaus 75 metų sukaktyje

Skirtas Hot Springs, Ark., LB apylinkės surengtam sukaktuviniuko pagerbimui

VINCAS MACIONAS

Prof. dr. Pranas Skardžius

Mielas Profesoriau, Kai prieš 45 metus aš, jau baigiasis studentas, klausiau Jūsų, dar tik pradėdantį docento, pasakaiti, mušviem nē galvon negalējo ateiti mintis, kad 75-mečio proga teks Jūs sveikinti tolimoje Amerikoje. Tada vos dešimtmetis tebuvo praējēs nuo to laiko, kai Lietuvos valstybē emē savarankiškai tvarkytis, ir darbo savame krašte mums visiems buvo tiek ir tiek. Daug jō buvo ir Lietuvos moksle, Universitetas neperseniai tebuvo įsteigtas, ir jį reikėjo ugdyti bei stiprinti. Nemaža darbo ir darbininkų reikėjo ir lietuvių kalbotyrai, kurią Jūs pasirinkote savo mokslinio darbo sritimi.

Mūsų kalbotyrā buvo ištikęs didelis smūgis, kai nelauktai ir per anksti mirē Kazimieras Būga. Ir kitas mūsų didysis kalbininkas, Jonas Jablonskis, buvo jau labai paliegęs. Tada Jūs ir Jūsų kolega Antanas Salys buvote švietimo ministerijos pasiūti užsienin, kad, pagilinę ir sėkmingai užbaigę studijas, galėtumėte užpildyti tą žioruojančią spragą, susidariusią tiek universitete tiek ir apskrityje mūsų kalbotyroje dėl Būgos, o netrukus taip pat ir Jablonskio mirties. Jums buvo uždėta didelė atsakomybē ir daug sunkaus darbo, betgi darbo Jūs niekada nesibijojote ir nevengėte.

Dviem skirtingais keliais ējo moksle Būga ir Jablonskis. Būga greitai išlūo kalbotyros viršūnēn, ir buvo plačiai žinomas lingvistikos pasaulyje, davęs didžiulį vertingų leksikologijos, etimologijos, kalbos istorijos ir lingvistikos geografinės tyrinėjimų. Kitu, betgi nemažiau mums svarbiu kalbos praktiko keliu ējo Jablonskis. Sparčiai kylant lietuvių kultūros lygiui, augant literatūrai, besiplėtojant visuomeniniam gyvenimui ir besiorganizuojant valstybei, labai reikėjo ugdyti ir turtinti lietuvių kalbā, valyti ją nuo įvissusių svėtmybių, dailinti ir tobulinti. Ōia Jablonskio įnašas buvo didžiulis, ir jis net buvo pavadintas lietuvių rašomosios kalbos tėvu.

Viename savo straipsnyje Jūs pats labai ryškiai sugretinote Jablonskį su Būga: "... jis buvo didžiulē priešybē K. Jauniui ir K. Būgai, kiek jie nardēs kalbos mokslo aukštybēse, tiek jis plūkēs su kasdieniniais bendrinēs kalbos dalykais. Kiek aniem — dviem rūpējo visa, kas gali išaiškinti objektyvinę kalbos tiesā, tiek jō siekiamasis praktinēs kalbos tobulumo tikslas ribojō jō

darbā ir vertē jį rinkti tinkamesnes kalbos brangenybes arba, jū pritrūkus ar meradus, pasidaryti sau įvairių naujenybių" (Archivum Philologicum, II, 1931, p.7).

Savo moksliniame darbe Jūs stengėtēs eiti abiejų savo didžiųjų mokytojų keliais. Kaip ir Būga, Jūs gilinotēs į teorinius kalbotyros klausimus, davėte eilę stambių mokslo veikalų (apie slaviskuosius skolininius lietuvių kalboje, apie Dauskos akcentologijā, apie žodžių darybā) ir tiesiog nesuskaitomā daugybē straipsnių tiek lietuvių, tiek ir kitakalbiuose mokslo žurnaluose. Antra vertus, Jūs nepamiršote ir kalbos praktikos reikalų, kurie Jums, kaip ir Jablonskiui, buvo visada arti prie širdies. Drauge su kitais kalbininkais Jūs steigėte "Gimtosios Kalbos" žurnalā, gausiai rašėte jame, teikdamas įvairių kalbinių patarimų, dalyvavote Rašybos komisijoje, recenzavote daug knygų, kalbos taisyklingumo mokydamas, ir iš viso daug pasiskelbėte straipsnių ir knygų kalbos praktikos klausimais.

Dar vienas dalykas paminėtinas. Keliolika metų dėstydamas Kauno, paskiau Vilniaus universitetuose, Jūs auklėjote ne vienā šimtā mūsų liuanistų, kurių nemaža ligi šiol sėkmingai tebesireiškia mūsų kalbos moksle ar jos mokyme.

Deja, didžios nelaimēs ištiko Lietuvā, ir daugeliui mūsų teko palikti savijį kraštā. Nelengvos tremties gyvenimo sąlygos, netikras rytojus, neišsipildančios viltys — visa tai ne vienā palauzē, ne vienam pakreipē keliā kita linkme. Betgi ne Jums, kuriam lietuvių kalbā, jos mokslinis tyrinėjimas ir jos praktikos reikalai ir toliau paliko pagrindinis gyvenimo rūpestis, pagrindinis turimojo laiko užsiėmimas. Tikrai reikia stebėtis, kiek daug ir tremtyje Jūs išleidote knygų, prirašėte straipsnių. I klausima, kas Jūsų ryžtā čia palaikē ir skatino geriausias atsakyimas tai bus Jūsų paties žodžiai, kuriais Jūs apibūdinote Būgos įsitikinimus, o tai buvo ir Jūsų paties įsitikinimas: "... mūsų kalbos mokslas Lietuvai yra ne asmeninēs garbēs ir pra-

STANLEY JR. SAYS:

1974 Plymouth, Duster ONLY \$2511

LeBaron 2-Door Hardtop

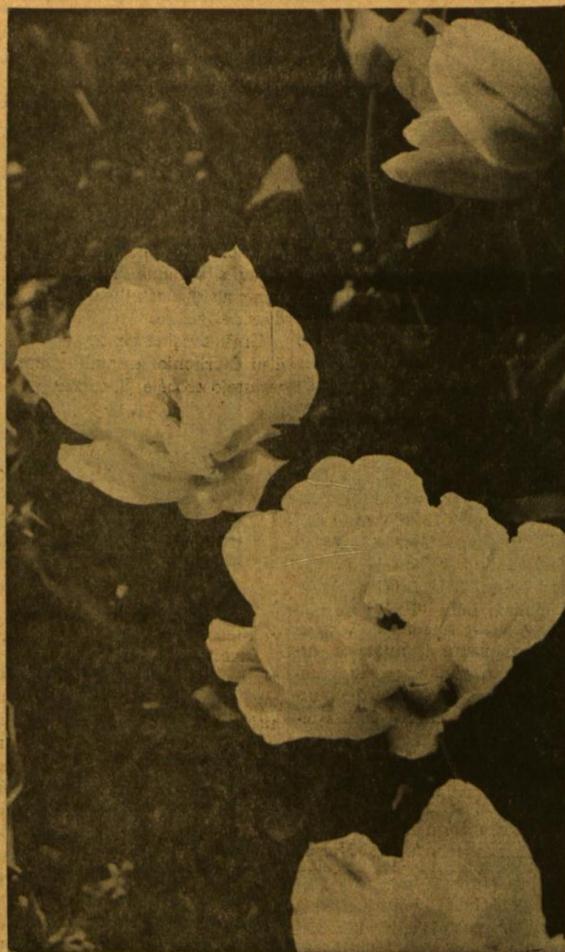
Save up to \$1,500.00 on new 1973's

BALZEKAS

CHRYSLER PLYMOUTH VALIANT IMPERIAL

4030 So. Archer GOODYEAR TIRES Tel. VI 7-1515

Buy In Brighton Park—You Don't Have To Drive Miles For Service

Nuotrauka Vytauto Maželio

Vincas Mykolaitis-Putinas

PAVASARIO BURTAS

*Įpylė į žiedus saldžiuosius lašus
Pavasario burtas gražus, —
Ir amžiną pasaką seka slaptai
Kaip krištolas skaidrūs žiedai.*

*Išėik, mergužėle, į lanką anksčiau,
Kai teka saulutė skaisči,
Ir žieda, kuris tau vainiką išties,
Nusiukink ir prisiek prie širdies.*

*Tik tekanti ryto saulutė meilė
Ir tu jį bučiuoti gali.
Ir tau ryto saulė šiltas spinduliai
Bučiuodama širdį praskleis.*

*Prabils tau kritinėje tylūs aidai,
Ką kalba rasoti žiedai.
Įvarvins į širdį saldžiausius lašus
Pavasario burtas gražus.*

bangos dalykas, bet gyva kasdieninė duona, tas laidas, kuriuo mūsų tauta amžiais yra išlikusi gyva ir kuris toliau mums bus nuolatinis tautinės gyvybės akstinu ir raiška" (Archivum Philologicum V, 1935, p.9).

BRITŲ AKTORIAI IR SOVIETŲ SOKĖJAI

Britų aktorių sąjunga kreipēs į vyriausybę, prašydama neleisti gastroliuoti Sovietų Bolšoi baletui, kol rusai neleis į Izraelį emigruoti šokėjams Galinai ir Valerui Panovams.

Nauji Broniaus Budriūno kūriniai

Bronius Budriūnas: "Dainos gimimas" (Henriko Radausko žodžiai, \$1), "Mano meilė" (Danutės Mitkienės žodžiai, \$1), Dvi dainos solo balsui su fortepijonu, "Penkios arijos ir duetas iš operetės "Sidabrinė diena" (Anatolijaus Kairio žodžiai, \$3.00). Broniaus Budriūno K. L. F. adresas: 2620 Griffith Park Blvd., Los Angeles, C. A. 90039.

Bronius Budriūnas

Bronius Budriūnas yra vienas tų kompozitorių, kuriems emigracija, savojo krašto aplinkumos netekimas nesumažino kūrybinio produktyvumo bei polėkio. Ne visuomet ir ne visiems taip būna. Bronius Budriūnas yra laimingas ir kitu atveju: jam įgimtas, gal būt, ir kiek sąmoningai orientuotas kūrybinis stilius yra prieinamas plačiai ar platesnei publikai; jo kūriniai yra kupini giedrių, sveikos nuotaikos, dažnomis patriotinėmis temomis; nesvetimas jam ir žaismingumas, ilgesys ar religinis jausmas. Broniaus Budriūno kūryba apibūdinama kaip gan santūriai naujoviška, tonaliai diatoniška, gražiai kai kur — vartojant dabartinį amerikiečių terminą — "etniškai" nuspalvinta. Harmonija yra puošni, ne asketiška, švelnus skambesio, bet pakankamai persunkta septimton - kvart - ir kitokiais akordais, kad, pritaikius ir griežtą "sūdiniškumo" kriterijų, negalėtų būti klasifikuota kaip "praeties atgyvena". Imponuojantis kiekis B. Budriūno kūrinių yra išleista; dalis dar Lietuvoje, o šiuo metu — Broniaus Budriūno kūriniams leisti fondo. Pažįstant autorių, kaip žymų chorvedį, nenustatoma, kad persvaroje yra vokalinė muzika, pasaulietiška ir religinė, tačiau turime neseniai išleistą sonatą, stambų veikalą solo fortepijonui "Mano tėvynė" ir kit. Kai kurios ypač populiarios choro dainos yra suokstruotos.

ritonui ir (mezzo) sopranui. Yra visai natūralu, kad visi šie išleisti kūriniai jėis į mūsų dainininkų repertuarą ir suskambēs mūsų koncertuose.

VI. J-as

PARINKTOS DEVYNIOS KNYGOS

Katalikų spaudos sąjunga ypatingai vertingomis 1973 m. knygomis atrado: R. Brown "Virginal Conception and Bodily Resurrection", G. Gutierrez "Theology of Liberation", Br. Moore "Catholics", L. Wrenn "Divorce and Remarriage in the Catholic Church", Th. Merton "The Asian Journal", B. Mathaler "Catechetics in Context", Sr. M. Gilbert and E. Wakin "Good News for Little Christians".

NAUJI LITURGINIAI LEIDINIAI

Vakarų Europos Lietuvių sielovada leidžia dalimis lietuvišką mažąjį apeigyną: kiekvieno sakramento liturginės maldos atskirą knygutę. Jau išėjo iš spaudos Krikšto ir Ligonų patepimo apeigos. Siemet dar bus išspausdintos Moterystės ir Eucharistijos sakramentų apeigos, o ateinančiais metais — Atgailos, Sutvirtinimo sakramentų ir Palaiminimų-pašventinimų apeigos. Vienos knygutės kaina 75 ct. Jas galima gauti, kreipiantis adresu: Rev. R. Krasauskas, Via Antonello de Messina, 36; 00147 Roma; Italy.

Leidinėjai skoningai išleisti. Apeigų paaiškinimas raudonu šriftu, o maldos — juodu, su atitinkamais riebesnēs spaudos išryškinimais. Spausdina Salezjiečių spaustuvė Romoje, su abiejų vyskupų: V. Brizzio ir A. Deksnio aprobatomis, reikiamaiais liturginiais nuostatais. Kalba sklandi.

HOLD IT!

We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.67	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.354	7.140	7.118	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	7%
7.003	6.792	6.863	2 1/2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.812	6.644	6.658	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.541	6.387	6.353	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 1,000.00	6 1/4%
5.399			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/4%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KĖKVIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, Vedėjas

Open Mon. 9-8, Tues.-Thurs, Fri. 9-5, Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Vytautas Ignas

Pavasario melodija

Žmogus, jo gimtoji žemė, namai ir daina

VACYS KAVALIŪNAS

Kai prieš 30 metų nuo sovietinio okupanto bėgo daugelis tūkstančių, nuo jo bėgo ir čurlioniečiai. Šios sukakties proga čia — įžanginis Čurlionio ansamblio monografijos "GIMTOSIOS ŽEMĖS GIESMĖ" skyrelis.

Žmogus trokšta būti. Būti ir pačiais giliausiais bei subtiliausiais savo vidinio pasaulio virpesiais — metafizinio ilgesiu ir egzistenciniu troškimu grožio — realizuoti.

Jis trokšta savo būties gelmių pasaulį išreikšti garsų, spalvų ir judesio formomis — daina, vaizdu, šokių, drauge susiliedamas ir su išorine aplinka, kuri yra to paties Žodžio — in principio erat Verbum (pradžioje buvo Žodis) — neatskiriama dalis ir kuri krikščioniškoje sampratoje drauge yra ir kūrybos pradasis.

Graži Jacques Chailley knygos "40.000 ans de la musique" (40.000 metų muzikos) pasakymu, žodis, kuris buvęs prieš pasaulio sukūrimą, turėjęs būti dainuojamas. Tad ir daina, kuri išreiškia tai, kas žmogaus sieloje yra giliausio ir paslaptinčiausio, ateina iš tolimiausių laikų, kurių horizontai išnyksta už mitų bei pasakų pasaulio ribų.

Aštuonioliktame šimtmečiu, pasakojama Michel - R. Hofmann savo graškščiai parašytoje "Muzikos istorijoje" ("Histoire de la musique"), kažkoks Buttstedtas skelbėsis radęs ariją, kurią dainuodavusi Ieva, supdama Kainą. Tai, žinoma, tėra tik graži legenda. Tačiau jos mintis — žmogus per pasaulį keliauja dainuodamas, ir grožio ilgesys yra viena iš pagrindinių jo žemės kelio sąlygų.

Tačiau žmogus nėra pasaulyje vienas. Ir negyvena jis visiškai

tuščioje erdvėje — giliais vidiniais ryšiais jis yra susijęs su gimtąja savo žeme ir yra intymiai ir neatskiriama jos dalis.

Tad ir nėra vis tiek, kur jis yra gimęs, augęs, brendęs ir formavęsis: į tolumas bėgančiose ir ilgesingose lygumose, papėdėje rūšių kalnų, kurių viršūnėse sutostojęs susimąstymas ir amžinybė, siūbuojančiose jūros pakraščiuose, paslaptingos miškų pasakos tyloje, saulėje ir dosnioje žemėje ar ten, kur ne tik žmogaus, bet net ir skurdžių augalų vienintelis ir pagrindinis rūpestis — išsilaikyti.

Nėra vis tiek nei jį pagimdžiusios tautos charakteris, susiformavęs amžių bangų sukrautyje, jos dvasios gėlmės ir jos mintis bei žodis. Nėra vis tiek nei istorinė jo tautos kelio dalis: gyvena ji ramiai ir, organiškai suaugdama su ja maitinančia žeme, džiaugėsi ir kūrė, ar, nuolat žvangant ginklams ir vergijos pančiams, kovojo ir gynėsi nuo priešų.

Pagaliau nėra vis tiek nei visa artima ir intymi kasdieninė žmogaus gyvenimo aplinka, su kurios garsais bei spalvomis ir iš jos kylančia melodija jis savo siela yra susiliejęs... — Visa žmogaus kūryba, o ypač daina, kuri, Joseph Machlis knygos "The enjoyment of music" teigimu, yra natūraliausia muzikos forma ir kurioje atsispindi visos žmogaus gyvenimo fazės, aidi žmogaus ir jo poetinės aplinkos intymios simfonijos garsais.

Tad daina tam tikra prasme yra gimtosios žemės giesmė, kurioje pro gamtinį foną pasigirsta ir pagrindinis jos motyvas — žmogus — ir kurioje atsiskleidžia ir individualus bei nesikeičiantis tautinis bruožas.

Kada, kuriais keliais ir kokios amžių gūdumų bangos atnešė pirmuosius dainos aidus prie Nemuno krantų, tegalime spėlioti. Tačiau vargu begalime abejoti, kad čia mūsų liaudies daina išsiskleidė ir pražydo.

Čia ji išsišakojo ir bangų bangomis išaidėjo į tolumas, intymiai susiliedama su mūsų gimtosios žemės laukų, miškų, ežerų bei upių pakraščiu muzika ir jos melodijom — su visu mūsų krašto peizažu. Dr. Viktor Jungfer, grožėdamasis mūsų daina, savo knygoje "Litauen, Antlitz eines Volkes" teigia, kad ji yra vienišų ir didžiulių girių kūdikis, kad jos melodijose gyvena lietuviškasis peizažas — tylūs ežerai ir miškai, kuriuose girdisi gegutė, karštos vasaros ir ūkanoti nudenys.

Tačiau lietuvių liaudies dainoje girdisi ne tik mūsų krašto peizažas. Joje girdisi ir namai bei jų melodija. Su nieku žmogus nėra taip artimai, subtiliai ir giliai suaugęs, kaip su namais. Gimtųjų namų dvasia ir nuotaika, artimos aplinkos daiktų gėlmės niekad nesutoja aidėjusios žmogaus sieloje nepraeinančios laimės šviesos virpesiais.

Namai — žmogaus kelio į pasaulį preliudas. Iš namų toldami išsima takai ir keliai, kuriuose pasigirsta atsiskyrimo bei palikimo dramatos momentai. Namai, sako savo knygoje "La poetique de l'espace" ("Erdvės poetika") prancūzų filosofas Gaston Bachelard, yra fiziškai įrašyti žmogaus sieloje ir egzistuoja net ir tada, kada jų tikrumoje jau seniai nėra.

Kokiom nuostabiom šviesom ir kokiais nuosirdžiais vidinės muzikos tonais namai ir jų gėlmės atsiskleidžia poetinėse Vytauto Mačernio vizijose:

Žinau, kad žemėje yra vieni namai,
Kuriam dabar ateina rytas nuostabus.
Ten ilgesingai gieda prietemo gaidžiai,
Ir ūkininko žingsniai aidi ten aplink namus.

Poeto žodžiais, atsiskleidžia jie žemės ilgesy "regėjimų liepsna liepsnot" ir susilieja su gimtuoju kraštu į vieną simfoniją, kurioje gimė daina, aidėdama žmogūkuoju motyvu.

Kaip mūsų daina skambėjo pasaulio tolumose — Žilvino rūmuose, dainojama gimtųjų namų pasiilgusios Eglės, ar Aldonos Gediminaitės medalioje, nutėkėjus į svetimą ir nesvetimą kraštą už smylinčio vyro, šiandien tegalime nujausti tik savo dvasia ir girdėti tik tolimos praeties vizijose.

Tačiau tikra, kad daina gimė amžių tolumose, žmogaus būties gėlmėm — susiliejant su namų bei gimtosios žemės peizažo muzika, su jos garsų bei spalvų poezija. Gimė ji, žmogaus ilgesiu pralenkiant istorinio pasaulio dimensijas ir jo dvasiai susiliejant su mistinės tikrovės aidais. Atsiskleidžiant dainoje žmogui,

joje drauge atsiskleidžia ir dainuojanti tautos siela, kuri subtiliai ir drauge galingai suskambėjo juodžiausiomis mūsų tautos gyvenimo dienomis Čurlionio ansamblio giesmėje.

Čurlionio ansamblist Žodis ir jo prasmė, kurioje neišvengiamai iškyla ir didžiojo mūsų tautos genijaus Mikalojaus Konstantino Čurlionio vardas, ir jo kūrybos pasaulis, kuriame spalvų melodijomis atsiskleidžia lietuvių tautos dvasinės gėlmės.

Graži dvasinė giminystė. Tačiau Čurlionio ansamblio dainos nesustojo drobėje. Ji, suskambėjusi Gedimino pilies ir Vilniaus bažnyčių bokštų fone ir susiliejusi su vaidilūčių — tebūnie jos ir ne istoriniai personažai — maldų bei giesmių ir amžinos ugnies šviesų virpesiais, keliais ir vieškeliais, kuriose, V. Mykolaičio - Putino žodžiais, rymo iš mūsų žemės mūsų godų išsappnuoti Rūpintojėliai, išaidėjo į mūsų gimtojo krašto platumas ir tolumas.

Pagaliau ji — Čurlionio ansamblio daina — su dideliu gimtosios žemės palikimo skausmu atsiduria Vakaruose. Tačiau ir čia ji netrukus suskamba Austrijos sostinėje Vienoje ir, atskleidama mūsų gimtosios žemės garsus bei spalvas ir lietuvių tautos siela, nuaidi Dunojaus pakrantėmis.

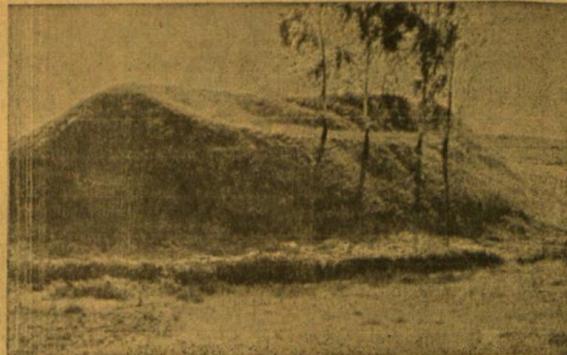
SKAITYMO MARATONAS

Ilgiausias, nenustojantis skaitymas buvo suorganizuotas Velykose Guilford mieste, Anglijoje. Buvo skaitomas Šv. Raštas. Pradėtas skaityti sekmadienį 9 val. ryto ir buvo baigtas skaityti ketvirtadienį 5 val. v. Pasikeisdami skaitė 350 asmenų. Klausančių bažnyčioje buvo dar daugiau.

Šiam Šv. Rašto skaitymo maratonui pasibaigus, buvo suorganizuotas kitas Bromley krikščioniškųjų reikmenų centre Londone. Čia skaitymas buvo pradėtas pirmadienį 8 v. r. Skaitytojai keitėsi kas 15 min. Buvo skaitoma kasdien iki vidurnakčio. Skaitė parlamento mariai, miesto Bromley meras. Savanoriai skaitytojai buvo pradėti registruoti dvi savaites prieš skaitymo pradžią. Skaityta iš paaukštinimo. Buvo vieta susėdusiems klausyti. Buvo ir į gatvę išvesti garsintuvai.

MEDICINA IR RELIGIJA

Amerikos medicinų draugija ryšium su savo metine konvencija birž. 23 d. Chicagoje nuošia pasitarimą medicinos ir religijos klausimais. Pasitarime dalyvaus gydytojai ir dvasininkai. Pagrindinė paskaitų tema: "Seima — ateities viltis". Kalbės šeimų teismo teisėjas R. J. Podell, Chicago universiteto ligoninių kapelionų direktorius kun. J. L. Gibbons ir vaikų ligoninės direktorius dr. P. de Vryer. Visi kalbės iš savo patyrimo, išskeldami mediciniškas ir religines priemones šeimų gerovei kelti.

Piliakalnis

Nuotrauka A. Kubiliaus

Jonas Aistis

RATELIS

Atokaitoj žibutės kalės,
O dar juodo, dar pilko laukai,
Bet dainuodami ejo ratelį
Viso kaimo subėgę vaikai.

Po berželiais vienmarškiais, plūkais
Sutingęs pavasaris lietas
Ir ateina mieguistas laikas,
Kur dainuodami eina ratelį
Viso kaimo subėgę vaikai.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS

Gautos 4 papildomos grupės. Skubėkite registruotis.

American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių biuras, kuris pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turi didelį patyrimą šioje srityje. KIEKVIENA GRUPE LYDES PATYRĘS KELIONIŲ PALYDOVAS.

VISOS GRUPĖS LIETUVOJE PRALEIS 5 DIENAS (1 dieną Kaune)

Užpildyts grupės: birželio 11 ir 17 d. ir liepos 8 ir 31 d.

BIRŽELIO 27 D.	— IS Chicago — \$1070.00, IS New York — \$955.00
LIEPOS 23 D.	— IS Chicago — \$1085.00
RUGPIŪCIO 4 D.	— IS Chicago — \$1,050.00; IS New York — \$945.00
RUGSEJO 1 D.	— 15 dienų: IS Chicago — \$963.00; IS New York — \$857.00 20 dienų su Roma: IS Chicago — \$1,085.00; IS New York — \$980.00
SPALIO 2 D.	— IS Chicago — \$898.00; IS New York — 792.00

PRICES & AIR FARES SUBJECT TO CHANGE. RATES QUOTED BASED ON TARIFFS AND EXCHANGES IN EFFECT APRIL 1, 1974.

Talpi mūsų biuras organizuoja keliones į Havajus — vieną š. m. rugpiūčio mėnesį, kitą vasario mėnesį 1975 m. Patariama registruotis dabar.

DEL INFORMACIJŲ SKAMBINKITE ARBA RASYKITE:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos sudarome reikalingus išskietimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame lėktuvų bilietus, parūpiname reikalingas visas.

Nuotrauka Algimanto Kežio, S.J.

Bernardas Brazdžionis

GEGUŽIO POETAI

Ką ranka gegužio žemėje pasėjo —
Menką lauko žolę, tūkstančius žiedų,
Ką rasa palaistė, krisdama be vėjo, —
Žiemą visa gyva širdyje randu:

Sodų sodai žydi, girių girių šlama,
Paukščiai ir žvargždymai gieda man ir tau —
Širdyje Hafisų ir Omar Kajamų,
Širdyje Katulų ir Safo skaitau.

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

6 3/4%

PER ANNUM
\$5000 or more
minimum
30 months

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PER ANNUM
certificates
\$5000 or more
4 year min.

6 1/2%

PER ANNUM
\$5000 or more
2 year min.

Nek. Pr. M. Marijos Seserų Vedamos STOVYKLOS

NERINGOJ — VERMONT:

lietuvių berniukų, 7-14 metų, birželio 23-liepos 6
lietuvių mergaičių, 7-16 metų, liepos 7-27-tos.
anglų kalboj, lietuvių kilmės, 7-16 metų,
liepos 28-rugp. 10-tos.

DAINAVOJE — MICHIGAN:

lietuvių mergaičių, 7-15 metų, liepos 14-28-tos.

KREIPTIS: Camp Neringa (Dainava)

I. C. C.

Putnam, Conn. 06260

Antikomentarai

VIS KAS NORS KLIŪVA

PR. VISVYDAS

Prieš kurį laiką buvau pasižadėjęs antikomentarų daugiau nerašinėti. Kas iš jų? Šiandien kiekvienas pienbūrnis serga "antilalkysena". Pasidarė madinga kritikuoti gyvenimą. Vis kas nors kliūva. Vis negerai, ir tiek.

Jei kaimynas per liesas, — negerai (jis primena irzlų šykštuolį). Jei per riebus ir dar su dvigubu pagurkliu, — irgi negerai (primena savimylą smaguriantoją). O jei vidutinio sudėjimo, — dar blogiau (primena eilinį žmogų).

Retas iš tų moralistų pagalvoja, kad liesumas arba riebumas nieko bendro neturi su žmogaus geriu. Juo labiau žmogaus pagurklis.

Bevertydamas Soeren Kierkegaard'o raštų antologiją, įsitikinau, kad danų filosofas nebuvo patenkintas anuometine spauda ir nemėgo žurnalistų. Štai kaip jis apie juos atsiliepė: "Jeigu būčiau tėvas ir turėčiau dukterį ir ji būtų suvedžiota, per daug nesielvartaučiau. Bet jeigu turėčiau sūnų ir jis pasidarytų žurnalistu ir juo būtų penkerius metus, aš to-

liu. Barbarizmai, naujadarai. Ką tik iškepti spaudos blynai. Vulgarūs, pigūs, naivūs, grubūs, švelnūs, skambūs, juokingi... Reikalingi ir nereikalingi. Ištraukti iš kraičio skrynių, iš medynų, iš pelkių, Gražūs, poetiški, bet kartais labai negyvenimiški...

Savo chemija kai kurie braunasi į mūsų kasdienybę: aspirinas, vitaminas, nikotinas, kofeinas, x-kinas... ir, žinoma, benzinas. Kad juos bala. Užgožė gyvenimėlį tas žodžių rikšmas su riebiais laikraščiais, su melagingais skelbimais, su išpustom knygom, su slidžiais žurnalais.

Nėra atokaus kampelio be laikraščio, be žurnalo. Visur taip ir dvokia spaudos dažais.

Pačius įspūdingiausius žodžius pažeriame didžiųjų švenčių išvakarėse. Tuo metu kažkaip vaizduotė pagyvėja.

Štai, prieš Velykas Los Angeles "Lietuvių žiniuose" buvo eliuojama:

Jau Kristus kėlės, Aleliuja.

Varpai siūbuoja augsabalsiai.

Ir daug dangu džiaugsmo kūjai.

Jisai jau kėlės, Aleliuja.

Tie magiški "džiaugsmo kūjai" turėtų įeiti mūsų religinės literatūros kaip kalviškos poezijos sodrus pavyzdys.

Viena kultūringa ponija (suvalkiečių) pabarė mane už per dažną tarptautinių žodžių vartojimą: "Argi jūs nerandate lietuviškų žodžių savo išraiškai?"

Teisingas priekaištas. Tiesiog nežinau, iš kur lenda galvon višokie: diapozonai, ekspozicijos, kolizijos, frazuotės, šifrai, kodai, frustracijos, baliai, momentai, monumentalai... Gal per daug susigyvenau su įnoringais sociologų raštais.

Mea culpa, brangioji ponija. Bandyčiau pasitaisyti. Būtinai įsigysiu Prano Skardžiaus naują knygą "Lietuviški tarptautinių žodžių atitikmenys". Tai tikrai naudingas veikalas spaudos bendradarbiams.

Pagaliau gi reikia į pirmąsias eiles susodinti savuosius: šviesiaplaukį, apytaką, karžygi, išraišką, vaidmenį, rinkinį, mostą ir pan., o svetimodžius — blondiną, cirkuliaciją, herojų, ekspresiją, rolę, kolekciją, gestą ir pan. — pasodinti kur nors apytamsėje kertėje. Tam Skardžius ir sudarė savo knygą, lyg ir skelbdamas — Gražinkite savuosius žodžius gyvenimam!

Dainavimo žinovai nesutaria — kas svarbiau: Ar balso skambus virpėjimas, ar graži, aiški žodžių tarsena?

Dažnas solistas, kuriam rūpi tik skambėjimas, į žodį žiūri kaip į balso priešą. Jam nesvarbu, ar auditorija supranta jo dainų tekstą.

Tuo tarpu lietuviui išieviui, besiklausančiam dainavimo, lietuviškas žodis yra labai svarbus. Žodis teikia paguodą širdžiai. Atneša gyvą, suprantamą vaizdą. O keli vaizdai, spalvingai darniai išsiriakiję dainoje ar baladėje, neša klausytojų mintis į gimtąsias vietas, į gamtos ir meilės prisiminimus, į mūsų sielos paslaptis. Štai tokio dainavimo žmonės ir ilgisi — dainavimo, pagrįsto mūsų kalbos vaizdingumu.

Todėl ne vien melodijomis žavėkime mūsų auditorijas, ne vien koloratūriniais treliais, bet ir gražia lietuvių kalbos tarsena, ir vaizdingais pirmaeiliais poetu tekstais. Prie to pats laikas prisidėti kūrybingiems muzikams.

— o —

AMERIKOJ GYVENO ŽMONĖS PRIES 48,000 METŲ

Californijos universiteto mokslininkai San Diego mieste, naudodami naują patobulintą būdą, nustatė, kad 1920-1935 m. Californijoje, okeano pakrantėje iškastieji žmonių kaulai kai kurie yra 48,000 metų senumo ir kad tose srityse žmonės jau galėjo gyventi prie 70,000-80,000 metų.

liai. Barbarizmai, naujadarai. Ką tik iškepti spaudos blynai. Vulgarūs, pigūs, naivūs, grubūs, švelnūs, skambūs, juokingi... Reikalingi ir nereikalingi. Ištraukti iš kraičio skrynių, iš medynų, iš pelkių, Gražūs, poetiški, bet kartais labai negyvenimiški...

Savo chemija kai kurie braunasi į mūsų kasdienybę: aspirinas, vitaminas, nikotinas, kofeinas, x-kinas... ir, žinoma, benzinas. Kad juos bala. Užgožė gyvenimėlį tas žodžių rikšmas su riebiais laikraščiais, su melagingais skelbimais, su išpustom knygom, su slidžiais žurnalais.

Nėra atokaus kampelio be laikraščio, be žurnalo. Visur taip ir dvokia spaudos dažais.

Pačius įspūdingiausius žodžius pažeriame didžiųjų švenčių išvakarėse. Tuo metu kažkaip vaizduotė pagyvėja.

Štai, prieš Velykas Los Angeles "Lietuvių žiniuose" buvo eliuojama:

Jau Kristus kėlės, Aleliuja.

Varpai siūbuoja augsabalsiai.

Ir daug dangu džiaugsmo kūjai.

Jisai jau kėlės, Aleliuja.

Tie magiški "džiaugsmo kūjai" turėtų įeiti mūsų religinės literatūros kaip kalviškos poezijos sodrus pavyzdys.

Viena kultūringa ponija (suvalkiečių) pabarė mane už per dažną tarptautinių žodžių vartojimą: "Argi jūs nerandate lietuviškų žodžių savo išraiškai?"

Teisingas priekaištas. Tiesiog nežinau, iš kur lenda galvon višokie: diapozonai, ekspozicijos, kolizijos, frazuotės, šifrai, kodai, frustracijos, baliai, momentai, monumentalai... Gal per daug susigyvenau su įnoringais sociologų raštais.

Mea culpa, brangioji ponija. Bandyčiau pasitaisyti. Būtinai įsigysiu Prano Skardžiaus naują knygą "Lietuviški tarptautinių žodžių atitikmenys". Tai tikrai naudingas veikalas spaudos bendradarbiams.

Pagaliau gi reikia į pirmąsias eiles susodinti savuosius: šviesiaplaukį, apytaką, karžygi, išraišką, vaidmenį, rinkinį, mostą ir pan., o svetimodžius — blondiną, cirkuliaciją, herojų, ekspresiją, rolę, kolekciją, gestą ir pan. — pasodinti kur nors apytamsėje kertėje. Tam Skardžius ir sudarė savo knygą, lyg ir skelbdamas — Gražinkite savuosius žodžius gyvenimam!

Dainavimo žinovai nesutaria — kas svarbiau: Ar balso skambus virpėjimas, ar graži, aiški žodžių tarsena?

Dažnas solistas, kuriam rūpi tik skambėjimas, į žodį žiūri kaip į balso priešą. Jam nesvarbu, ar auditorija supranta jo dainų tekstą.

Tuo tarpu lietuviui išieviui, besiklausančiam dainavimo, lietuviškas žodis yra labai svarbus. Žodis teikia paguodą širdžiai. Atneša gyvą, suprantamą vaizdą. O keli vaizdai, spalvingai darniai išsiriakiję dainoje ar baladėje, neša klausytojų mintis į gimtąsias vietas, į gamtos ir meilės prisiminimus, į mūsų sielos paslaptis. Štai tokio dainavimo žmonės ir ilgisi — dainavimo, pagrįsto mūsų kalbos vaizdingumu.

Todėl ne vien melodijomis žavėkime mūsų auditorijas, ne vien koloratūriniais treliais, bet ir gražia lietuvių kalbos tarsena, ir vaizdingais pirmaeiliais poetu tekstais. Prie to pats laikas prisidėti kūrybingiems muzikams.

— o —

AMERIKOJ GYVENO ŽMONĖS PRIES 48,000 METŲ

Californijos universiteto mokslininkai San Diego mieste, naudodami naują patobulintą būdą, nustatė, kad 1920-1935 m. Californijoje, okeano pakrantėje iškastieji žmonių kaulai kai kurie yra 48,000 metų senumo ir kad tose srityse žmonės jau galėjo gyventi prie 70,000-80,000 metų.

Nuotrauka Vytauto Maželio

Henrikas Nagys

PAVASARIAI

*Kužda ir kužda neramūs miškai pro miegą,
Nuo alsavimo karšto dreba malūnų sparnai.
Mėlyno mėnesio akys spindi tankmėj.*

*Nalėšia skardį ir skardį giriom laukinis juokas.
Debesys lekia ir lanksto eglų viršūnes.
Ir — pažadinti vandenys puola į prarajas.*

*Upės apglėbusios neša suaižytą ledą.
Aidi akvraty slopūs graustinio dunkšėjimai.
Ilgas žerintis žaibas atveria dangų.*

*Ant laukų druzglinų lyja rytmetis.
Žmonės vienplaukiai stovi bundančioj žemėj.
Tolimoj, už nakties, lengvai atsūsta miškai.*

KONCERTINES YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ IR TAIŠO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-3200

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

GIFTS INC. INTERNATIONAL
VAZNELIŲ PREKYBA

Dovanos įvairioms progoms
2501 W. 71 St., Chicago, ILL 60629
Tel. (312) 471-1424

DAŽAU
LANGUS BEI GARAZUS IS LAUKO
Nebrangiai
436-7041

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas
Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

5 1/4% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2% 4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

PSICHINĖ KRYPTIS IR ŠIRDIS

Tarp naujasių leidinių platiems sluoksniams gali būti įdomi knyga: "Type A Behavior and Your Heart". Ją parašė gydytojai Meyer Friedman, širdies indų tyrinėjimų direktorius Mt. Zion ligoninėje ir Medicinos centre San Francisco ir jo padėjėjas gyd. Ray H. Rosenman. Jie yra daugelio studijinių straipsnių ir dviejų medicininių vadovėlių autoriai. Išleido Alfred A. Knopf, New York 1974 m., 276 psl., kaina 7 dol. 95 ct.

Knygos autoriai pabrėžia, kad kiekvienas žmogus gali daug padaryti, siekdamas išvengti širdies atakos, jeigu jis vengs gyvulinių riebalų, mes rūkęs cigaretes, bet ypač, jeigu jis saugosis įtampos, kuri turi įtakos, kad organizme atsiranda per daug kenksmingų hormonų ir pagreitina širdies ataką. Šitokį pilną įtampos, erzlių, perdėtai veržlų žmogų tie gydytojai vadina "tipu A", kurio funkcionuojantis gyvenimas yra priešingas ramiam "tipui B", daug saugesniam nuo širdies sutrikimų. Autoriai labai plačiai aprašo psichinę tokių tipų A charakteristiką ir duoda smulkmeningų patarimų, kaip psichiškai persiorientuoti, iš tipo A pereiti į tipą B ir padaryti savo gyvenimą ramesnį, saugesnį nuo širdies atakų, mažiau gadinantį pagrindinius kraujo indus.

Autoriai duoda praktiškų maitinimosi, poilsio, mankštos, atsipalaidavimo nuo įtampos patarimų, net ir sąrašus vengtino ar

labiau vartotino maisto. Jie pataria visai nevalgyti kiaušinio trynių, sviesto, dešrų, vandens gyvūnų su kietu kiautu (austrų, vėžių), ledų. Daugiau skatina valgyti daržovių, riešutų, nugriebto pieno. Labai pabrėžia cigarečių kenksmingumą, bet ypač perspėja vengti vidinės įtampos, perdėto skubėjimo. J. Pr.

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines and Checkwriters

Nuomoma — Parduoda — Taiso

NAUJOS NAUDOTOS

Virš 50 m. patikimas patarnavimas

5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikėlių rėmai, pritildinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas

2646 W. 60th St.,
Tel. Republic 7-1941

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ
TRAVEL ADVISORS OF AMERICA

su Lietuva Loretta Kasiene ruošia ekskursijas į Lietuvą 1974 m. Visos grupės skrenda Skandinavian Airlines iš Chicagos tiesiog į Kopenhagą.

1. — Gegužės	19 d., 19 dienų	— \$1,049.00
2. — Birželio	16 d., 16 dienų	— 995.00
3. — Birželio	30 d., 19 dienų	— 1,145.00
4. — Liepos	14 d., 16 dienų	— 1,049.00
5. — Liepos	28 d., 16 dienų	— 1,049.00
6. — Rugpjūčio	11 d., 19 dienų	— 1,195.00
7. — Rugsėjo	8 d., 16 dienų	— 985.00

Kreipkitės —

TRAVEL ADVISORS OF AMERICA, INC.
180 No. Michigan Ave., Room 328
Chicago, Ill. 60601
Tel. 346-0102

Loretta Kasiene ten rasite visą dieną šėstad; antrą ir ketv. nuo 5 iki 7 v. v. Taip pat namuose:
6953 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. Tel. 776-0180

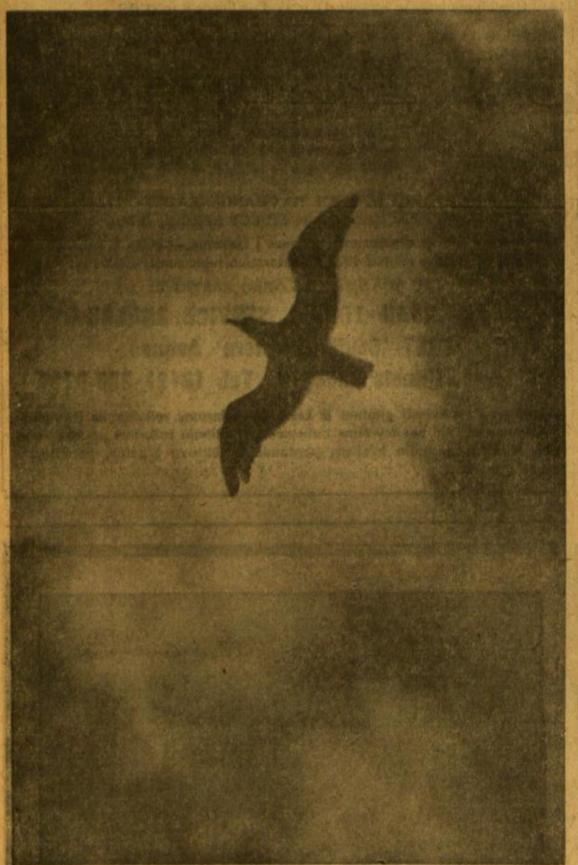
CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street
Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7%	6 1/2%	5 1/4%
Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000	Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. Trečiadi: uždaryta. 9 v. r. iki 9 v. v.

Nuotrauka Vytauto Maželio

Alfonsas Nyka-Niliūnas

VEJAS

*Kaip renesanso Dievas, mėlyno aksomo mantija,
Ritmingai papuošta prastais žiedeliais geltonais,
Su patydovais ir juodais, kaip jo plaukai, varnais
Erdoe kilnus pavasario benamis vėjas skrenda,*

*Uždegamas mažytes mėlynas liepsnas pakrantėse,
Atimdamas namus vėlypynės tonais, liūdesio pilnais,
Jis pasirodo nesuvaldomas ties miestais ir kalnais
Ir kaip karalius žengia priemiesčio vaikų benamių šventėse.*

*Jo mūšiškos akys veržias iš kaktos ir liejasi į erdve,
Su paukščiais maišosi jo padriki plaukai juodi;
Jam pasiduoda be kovos aistringa žemė išdidi*

*Ir, lyg mergaitė netikėtai pabučiuota, sverdi.
O aš, užmiršęs viską šioje žemėje, net savo vardą,
Pavasario laukais išsimešu Tave širdy.*

Kultūrinė kronika

KNYGA APIE BALĮ SRUOGĄ

M. Morikūno spaustuviėje, Chicagoje, jau baigiama spausdinti 600 psl. knyga "Balys Sruoga atsiminimuose". Ji parašyta daugelio žmonių, B. Sruoga pažinojusių. Leidiniu rūpinasi dr. Vanda Sruogienė.

KOLUMBIECIO RASYTOJO ROMANAS IŠVERSTAS LIETUVIŲ KALBON

Lietuviškos knygos klubas Chicagoje šiomis dienomis išleido Jose Eustasio RIVERA plačiai žinoma romano "Amazonės džiunglės". Ji lietuvių kalbą išvertė Povilas Gaučys. Knyga 356 psl., iliustruota dail. Julio Vanzo piešiniais, kaina \$6.00.

TROPIKINIŲ SRIČIŲ STUDIJOS

Šią vasarą net 66 valstybių mokslininkai su laivais, lėktuvais, satelitais studijuos tropikų srity esančius vandenius ir žemes. Vienas iš svarbių šio užmojo uždavinių — nustatyti, kaip susidaro uraganai ir dėl ko atsiranda tokios sausros, kaip ta, dėl kurios kilo badas centrinėje Afrikoje.

FOTOGRAFUOS MENISKUS BUTŲ, NAMUS

Balzko lietuvių kultūros muziejus yra susirūpinęs labiau pagarsinti stilingus lietuvių butų ir namų įrengimus. Tam yra pasikvietęs du fotografijos studentus ir vieną architektūros studentę. Lietuviai, turintieji meniškaus įrengtų butų ar išskirtiniais ornamentais papuoštus namus, yra prašomi patelefonuoti Balzko

lietuvių kultūros muziejui VII-2441. Muziejaus administracija patvarkys, kad atitinkamas asmuo nuvyktų nufotografuoti. Chicagoje lietuvių, kurie turi ką tipiška lietuviško savo namuose, sodeluose, prašomi atsilipti. Už tai nereikės nieko atlyginti. Bus atžymėta naudinga kultūrinė-istorinė medžiaga, saugant nuotraukas ateičiai ar gal net panaudojant specialiam leidiniui.

MIRĖ PIRMAUJANTIS PRANCŪZŲ TEOLOGAS

Kard. Jean Danielou, jėzuitas, vienas iš pirmaujančių pasaulio teologų mirė geg. 20 d. Paryžiuje sulaukęs 69 m. amžiaus. Buvo daugelio knygų autorius. Akcentavo socialinių reformų reikala. Tai buvo vienas iš nedaugelio kunigų, kuris už savo nuopelnus, net nebūdamas vyskupas, iš karto buvo paaukštintas į kardinolus.

DR. MIKELIO VALTERIO GIMIMO SUKAKTIES MINĖJIMAS

Dar prieš I-ąjį pas. karą, lankant Rygos gimnaziją, teko plačiai girdėti politiko dr. M. Valterio vardą ir skaityti jo raštus spaudoje.

S. m. balandžio 25 d. latvių šeimai plačiai paminėjo jo šimto metų gimimo sukaktį. Dr. M. Valters buvo vienas iš didžiausių latvių kultūros darbuotojų ir kovotojų už tautos laisvę. Latvių tauta jį gerbia kaip kovotoją už nepriklausomybę dar caro laikais, kaip valstybininką, politiką, publicistą, poetą bei dramaturgą, literatūros kritiką, meno istoriką

Arūnas Tarabilda

Zemė (lino raizynys)

Liūnė Sutema

PAVASARĮ
mano šešėlis žydi

Sniegū tirstant, renkuosi vietą —
mano šešėlis nori žydt.
Svaiginant atodrevio vėju,
ieškau vejos,
ieškau atokaitos,
ieškau užuovėjos,
mano šešėlis ruošias žydt —
dar prieš pirmąjį žalumą,
mano šešėlis turi žydt —

Vandeniui putojant kiemuose,
vandeniui tekant gatvė,
vandens apsemtą vidudienį
staiga jaučiu, kad lieku viena —
plaukia mano šešėlis,
lyg krantą atplaisa paplauta —
ir plyšta gelsvi pūrsiai,
ir žydi pūrienomis saulėje —

Sakiau, kad tau dovanosiu žydintį krantą
Vaikystės Upokšnio
šį pavasarį,
dar prieš pirmąjį žalumą.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Aleksandro Dumo istoriniai muškietininkai

Prancūzų romanisto Aleksandro Dumo "Trys muškietininkai" su veiksminiu įtampa, taip pat gerai apsimta intriga ir neeilinio pasakotojo talentu vėl išleisti iš apdulėjusios lentynos ir paleisti per ekraną nesibaigiančiose dvikovose.

Douglas Fairbanks ir Errol Flynn šešėliams iš praeties besivaidenant, šių šyk "THE THREE MUSKETEERS" spalvotame filme bei plačiame ekrane kardais skinasi sau kelį per Ispaniją nuo pilies į pilį.

Michaël York vaidina D'Artagnan, kuris kaimietišku neapsukrum užsikabina ir įsibrauna į spalvingą trijų pramuštgalvių muškietininkų Athos (Oliver Reed), Porthos (Frank Finley) ir Aramis (Richard Chamberlain) gyvenimą. Kiti žymūs aktoriai yra Charlton Heston, Raquel Welch, Simon Ward, Faye Dunaway, Geraldine Chaplin ir kiti.

Nors šis 20th Century - Fox pastatymas yra labai komiškas, filmų mėgėjams pasirodys tikra staigmena, kad intrigoje yra pagrindiniai tikrai egzistavo senojoje Prancūzijoje, ir Dumas sukirpo savo charakterius pagal asmenis, kurie gyveno.

D'Artagnan, pavyzdžiui, buvo G. de Batz de Castelmore, kuris gimė Gaskonijoje 1623 m. ir paveldėjo

savo motinos dvarą d'Artagnan. Jis prisijungė prie muškietininkų 1640 m., būdamas 17 m. amžiaus. Legendariniai Athos, Aramis ir Porthos irgi buvo istorinės figūros. Pridėjus gerai žinomas karaliaus Ludviko XIII laikotarpio dvaro intrigas su kontroversiniu kardinolu Richelieu atsiranda pakankamai medžiagos gabiam rašytojui net keliems romanams.

Režisierius Richard Lester spaudoje aiškino, kodėl viskas buvo nufilmuota Ispanijoje. Girdi tik ten begalima rasti vienintele vietas pasaulyje, kur 17 amž. atmosfera išlikusi XX amžiuje. Tačiau nesunku suprasti, kad tai buvo daroma ekonominiiais sumetimais, nes Ispanija tebėra viena pigiausių vietų filmams susukti.

Šis filmas yra puiki satyra, kartais labai senoviška, o kartais ir rimtoka, tai vėl romantiškos fantazijos smarkus išpūtimas. Muškietininkai yra paversti tipais, kurių elgesio absurdiškums, savotiški jų nustatyti garbės kodai ir tušti herojiškumo gestai daro juos žmogiškais, nors kartu ir suprantamai juokingais.

17-to šimtmečio Paryžiaus gatvės ir smuklės yra lyg tikros nuotraukos ir taip skirtingos nuo karališkų rūmų prabangos bei pompas. Muškietininkai kalvijų kirčiais lengvai eina skersai abu pasauliu vienodu lengvumu ir jiems įprastu paprastumu, o tačiau jie nėra nė vieno jo dalim. Jie prisiekė karaliui Ludvikui XIII-tam ir yra priešingai kardinolui Richelieu, bet jie yra vyrų, pilni garbingo išdidumo.

Aukščiausiai suminėti aktoriniai muškietininkų rolės pasižymėjo žaviai — gerai suprato savo nuotykingą vaidmenį. Karalienės Annos rolėje Geraldine Chaplin, karalienės patikėtinės vaidmeny Raquet Welch ir suktoji gražuolė milady — Faye Dunaway užtriguoja žiūrovą savo žaviomis išvaizdomis bei skirtingų tipų atskleidimu. Charlton Heston — suktas diplomatas Richelieu asmeny.

Filmas baigiasi laiminga pabaiga ir žada tęstinį kitam kartui.

"LIETUVOS ATSIMINIMAI"

Radio Valanda jau 30 metų tarnauja New Jersey, New York ir Connecticut lietuviams. Kas šeštadienį nuo 4 iki 6 val. p. p. iš WEVD Station New York (1330 kil. AM ir 989 metr. FM).

radio stotis (New Jersey WSOU) v. v. (Vadovantis prof. J. Stukas) (89.5 meg. FM) Pirmadi. 8:05-9:00 ir 1467 Force Dr.

Monntainside N. J. 07092
Direkt. — Dr. Jokūbas J. Stukas
Tel. 222-5565 (code 201)

Kviečiame taip pat klausytis Lietuviškų Kultūrinių Valandų anglų kalba, iš Seton Hall Universiteto

ir nenusileisti dėl Latvijos. Nors Latvijos nepriklausomybė kai kam ir atrodytų "beprotiškė", savo moru ir pasiryžimu mes turime pasilikti ryžtingi, drąsūs ir neįveikiami". Toks buvo dr. M. Valterio nusistatymas ir testamentas.

Dr. M. Valters gimė Liepojoje 1874 m. balandžio 25 d. uosto darbininko šeimoje. Didensnę pusę savo 94 metų amžiaus jis praleido svetur, ne vien kaip tremtinys, bet ir kaip nepriklausomos Latvijos diplomatas. Ir po Latvijos okupacijos jis nenustojo ginti latvių tautos reikalų kitų tautų arenoje. Šveicarijoje buvo išspausdintos dvi jo knygos: "Das Verbrechen gegen die Baltische Staaten". Be to, daug trumpesnių raštų buvo išspausdinta Vakarų Europos spaudoje.

Tėvynėje jį paminėjo jo draugai, bet ne oficialioji spauda.

A. T.

PREMIJAVO LAIKRAŠTININKA

Laikraštiniukas Arthur J. Snider, "Daily News" mokslo skyriaus redaktorius, gavo JAV mediciniškų tyrimų Cl. Bernard žurnalistine premija. Premiją gavo už septynių straipsnių seriją "Smegenų stebuklas". Snider taip pat gavo JAV medikų draugijos 1973 m. premiją.

KOLEGIJA ISIJUNGIA I UNIVERSITETĄ

Bankrutavusi Racine kolegija nutarė įsijungti į Lewis universitetą Lockporte, Ill.

NAUJA STUDIJA APIE ŽAIZDAS

Dr. R. Paffenberger, Californijos universiteto profesorius, išstudijavęs sveikatą 25,000 buvusių studentų, rado, kad tie, kurie kasdien gerė po 2 ar daugiau puodukų kavos, 72% daugiau turėjo skrandžio žaizdų už kavos negėrusius. Cola gėrimų naudotojų tarpe žaizdas gavyčių rasta 48% daugiau. Cigarečių

RADIO PROGRAMA

Seniausia Lietuvių Radio Programa Naujojoje Anglijoje, iš stoties WLYN, 1360 bangos, veikia sekma dienomis nuo 1:00 iki 1:30 val. pietų — perduodama vėliausių pasaulinių žinių santrauka ir kometarai, muzika, dainos ir Magdūtės pasaka. Šią programą veda Steponas J. Minkus. Biznio reikalais kreiptis į: Baltic Florists — gėlių bei dovanų krautuve, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. Telefonas AN 8-6489. Tos pat gaunamas ir žurnalėlis Draugas.

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į ŠVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuošimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant paprastų knygučių, ir iki 7.5% ant certifikatų.

Šį metą Chicago Taupymo bendrovė švenčia Auksinį Jubilėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

CHICAGO ★★★★★
savings and loan association
6245 south western avenue 478-7575

rūkytojų tarpe gavyčių žaizdas buvo 33% daugiau.

MOKSLINIS MAITINIMO EKSPERIMENTAS

Dr. G. M. Friedman suvažiavusiems i širdies ligų simpoziumą 1,000 gydytojų ir maitinimų specialistų pranešė apie naują eksperimentą Arizonoje, kur yastija dirba su 10,000 šeimų, siekdama nuo pat vaikystės veikti, kad sumažėtų širdies ligos. Seima įmoka nuo 10 iki 13 dolerių ir dalyvauja dr. Friedmano sudarytoje programoje, kurioje sumažinamas gyvulinių riebalų, proteinų vartojimas. Dabar amerikiečiai suvalgo dvigubai tiek proteinų, kiek būtų pageidaujama, gi gyvulinių kilmės proteinuose gausu cholesterolio, prisotintų riebalų.

Taip pat vaikus stengiamasi atitraukti nuo televizijos ir įtraukti į mankštą: važinėjimą dviračiu, plaukymą, į ką galėtų įsitraukti visa šeima ir ką vaikas galėtų vėliau praktikuoti visą gyvenimą.

Būdamos motinos, moterys yra ypatingai reikšingos naujajai kartai, būtent savo vaikams. Ale ne vien tuo, kad jos globia, bet labiau tuo, kad iš jų gyvenimo, iš jų kraujo, jų nuotaikos ir vidinių pergyvenimų tenka vaikams, ką jie iš motinos paveldėja. Vaikai kalbą tikriausiai išmoka iš motinos. Su jos kalba persimeta ant jų nuolatinis motinos sąmoningumas, visas vidinis jos gabumas, jos malonumas, švelnumas.

Vydūnas

HISTORY OF LITHUANIA

Prieš kiek laiko išėjo iš spaudos nauja anglų kalba knyga "History of Lithuania" skirta Lietuvos jaunimui ir amerikiečiams. Šioje knygoje kondensuotai aprašyta lietuvių tautos istorija nuo seniausių amžių iki mūsų laikų turi 142 psl. 38 iliustracijas ir 4 žemėlapius. Knygos autorius yra prel. dr. J. B. KONCIUS. Išleido J. A. V. Lietuvių Bendruomenė. Knygos kaina 2 dol. Gaunama

"DRAUGE", 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629

Laidotuvių . Direktorai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
—TEVAS IR SŪNUS—
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. — Telef. Grovehill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VYrgnia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS
4848 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel: YArds 7-1138-39
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

REDAVUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST. CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5989

MOTERŲ TEISĖS DABAR IR ATEITYJE

ZITA ČARNECKAITĖ-RAHBAR

I. Ko moterų teisių sąjūdis nesiekia?

Daug rašoma ir kalbama apie moterų judėjimą, bet labai dažnai šis sąjūdis pristatomas neteisingai. Todėl, prieš įsigilinant daugiau į moterų teisių sąjūdį, labai svarbu įsidėmėti, ko bendrai šis judėjimas nesiekia arba nemėgina įrodyti:

- 1) kad moterys yra geresnės už vyrus,
- 2) kad moterys yra visai tokios pat kaip vyrai (niekas neteigia, kad moterys ir vyrai yra vieni),
- 3) kad moterys visos turi dirbti ir siekti karjerų,
- 4) kad moterys turi nekęsti vyrų.

II. Ko gi šis judėjimas siekia?

Pagrindinis sąjūdžio tikslas yra pripažinti moterį kaip pilną asmenį, suaugusį žmogų, psichologiniai ir teisiniai lygiai vyru. Taigi, judėjimas pagrįstai siekia lygybės, ne vienodumo; tai yra labai svarbus punktas.

III. Koks yra dabartinis moterų statusas?

Kad geriau suprasti, kodėl šis sąjūdis iškilo, reikia bent truputį pažvelgti į moterų statusą ir jo išsivystymą. Moterų teisių ir statuso istorija yra labai platus klausimas, kurio neįmanoma būtų išdėstyti išsamiai, tačiau bandysiu bent bendrais bruožais apibūdinti moterų dabartinį psichologinį ir teisinį statusą Amerikoje ir šiek tiek kitose valstybėse.

A. Psichologinis statusas

Dažnai girdime, kad moteris yra pasyvi, silpna, švelni, neologiška, jausminga, ir t. t.; tuo tarpu, vyras yra aktyvus, stiprus, logiškas, protingas. Vyras dažniausiai apibūdinamas kaip žmogus, tuo tarpu moteris dažniausiai apibūdinama kaip moteris. Tiesa, lietuviškai dar blogiau — „žmogus“ yra vyriškos giminės žodis... Jei moteris bando elgtis kaip žmogus, dažniausiai sakoma, kad ji elgiasi nemoteriškai — vyriškai.

Net ir liaudies patarlės ir priežodžiai rodo, kaip tradiciniai galvojama apie moteris:

Kiniečių patarlė. Vyro pagarba — žinojimas; moters pagarba — žinojimo atsisakymas.

Vokiečių patarlė: Kai moteris numiršta, lieka vienu ginčiu mažiau pasaulyje.

Zydo maldos: Ačiū, Dieve, kad sutvėrei mane vyrą, o ne moterimi. Zydės maldos: Ačiū, Viešpatie, kad sutvėrei mane pagal savo valią. Cato (romėnų rašytojas): Leiskit moterims tapti lygiomis, ir jos tuoj pasidarys geresnės už jus.

Indų Manu Kodeksas, V: Vaidykstėje moteris turi priklausyti tėvui; jaunystėje — vyrui; kai vyras miršta, ji turi priklausyti savo sūnams; moteris niekad neturi turėti laisvės.

Napoleonas: Gamta nustatė, kad moterys būtų mūsų vergės. Jos yra mūsų nuosavybė. Kokia kvailystė joms reikalaoti lygybės!

Moterys yra tik vaikų produkcijos mašinos.

Lietuvių priežodis: Ilgas plaukas, trumpas protas. Tačiau argi visos moterys iš prigimties yra švelnios, jausmingos, neologiškos. Kiek tai yra prigimtis, kiek išsilavinimas?

1. Jaunatvėje

Nuo pat mažens mergaitės rengiamos kitaip negu berniukai — jos puošiamos, apibūdinamos kaip gražios, su jomis elgiamasi švelniai; tuo tarpu, su berniukais žaidžiama smarkiau; jie rengiami paprasčiau; niekas tiek dėmesio nekreipia į jų fizikinį grožį. Kai truputį paauga, mergaitės gauna „moteriškus“ žaislus — lėles, puodus, baldus ir t. t.; berniukai gauna mašinas, sviedinius ir kitus aktyvius žaislus. Berniukams leidžiama aktyviai žaisti, susipūvinti — tikimasi, kad taip bus; tačiau mergaitės mokomos būti švarioms, tvarkingoms, neaktyvioms. Ar mergaitės natūraliai mėgsta lėles, o berniukai ne? Ar mergaitės natūraliai nenori smarkiai palakstyti, pasiūti? Ar tai yra įpratinimas, ar prigimtis.

Net ir knygoje mergaitės ir moterys pristatomos pasyviai — berniukai turi įvairius nuotykius, mergaitės tuos nuotykius tik seka; vyrai pristatomi kaip daktarai, policininkai, šoferiai ir t. t., tuo tarpu moterys — kaip mokytojos, seselės arba motinos — jos dažniausiai valo, skalbia ir verda, kai vyrai ir berniukai važinėja, sportuoja, žuvalauja, ką nos stato, kuo kitu aktyviai užsiima.

Kai mergaitės pradeda mokytis, jos mokosi arba lygiai arba net geriau už berniukus; tačiau greit susipranta, kad jų mokslinis pasiekimas ne tik nepadedą tapti „populiariomis“, bet dažnai jas atskiria nuo kitų, ir berniukai jų nemėgsta, jei per daug protinai pasirodo. Tad mergaitės greit išmoksta paslėpti savo išsilavinimą ir protavimą, ir nu-

duoti, kad nieko nesupranta, kad joms visad reikia pagalbos, nuduoda kvailutes. Tas pat vyksta ir sporto šakose — mergaitės dažnai nuduoda, kad negali sviedinio smarkiau išmesti arba bėgioti greičiau už berniukus.

Mergaitėms taip pat įkalbama, kad joms netinka tikslesni mokslai, matematika, inžinerija, kad jos neseniai buvo įrodyta, kad, jei mergaitėms leidžiama laisvai pasirinkti, jos matematikoje ir tiksluosiose moksluose labai daug gali pasiekti.

Sąmoningai ar ne mergaitės dažnai sulygina mokslinį arba sportinį pasiekimą su vyriškumu. Tad protinga moteris turi dvių pėjų problemą — jei daugiau nepasiekia, ji neišnaudoja savo talento; jei pasiekia daugiau, tai manoma kad ji „nemoteriška“ — nesielgia taip, kaip bendruomenė reikalauja, kad moteris elgtųsi. Rezultate dauguma moterų net bando išvengti bet kokio pasiekimo!

2. Suaugus

Moterys yra mokoma, kad jos tikslas yra ne intelektualinis išsivystymas, bet ryšys su vyru. Tad, norint būti tikrai „moteriška“, moteris turi labai saugoti savo fizinį grožį. Aišku, tada labai svarbu turėti žavius bruožus, gražius rūbus, papuošalus. Ar moteris yra pilnas žmogus ar ne, bendruomenė dažniausiai visai nesvarbu ir nerūpi.

Moteriai duodamas tikslas — ištekėti; netekėjusi moteris vadinama senmerge; tačiau, vyras vadinamas kavalierium — tai labai daug pasako!

Vyras įvertinamas pagal savo pasiekimus ir charakterį; moteris, pagal jos vyro pasiekimus. Kadangi moteris neturi jokio tikslo be vedybų ir savo vyro tikslų, ji tampa tam tikra belaisve — ji priklauso nuo vyro, neturi savo atskiros asmenybės. Jei la-

bai svarbu išlaikyti tą ryšį su vyru, nes be jo nieko iš moters nebelieka. Skyrybos ir girtuokliavimas. Moters fizinio grožio netekimas taipgi kelia problemas — taigi, moteris turi bijoti senatvės!

3. Šeima ar darbas?

Tradiciniai, moterys mokomos, kad jų rolė yra auginti šeimą, kad vyrai „uždirba duoną“; kad, jei jos ir turi dirbti, tai jų darbas tik „papildomas“ ir liuksusinis, ir, aišku, tik tam tikrose profesijose.

Tačiau amžių eigoje moterys visada sunkiai dirbo ir namuose ir kitur. Bet vyrai visada manė ir dabar galvoja, kad moterų darbas menkas ir nieko nevertas — niekad nesulygina su vyro darbu... Taip pat ir dabar valdžios statistikos rodo, kad daugiau negu 35 proc. darbininkių yra moterys; dauguma jų dirba dėl to, kad turi užsidirbti pragyvenimą, ne įsigyti liuksusinių dalykų.

Tačiau, jei moterys ir dirba, jos vis dėlto neatlekižiamos nuo namų ruošos darbų arba vaikų auginimo — kažkodėl vyrai neužsikrauja bent dalies šio darbo. Net ir suaugusios moterys „mokomos“ per televiziją, filmus, ypač reklamas, kad jų svarbiausias gyvenimo tikslas yra švari marškinių apykaklė, blizgantis indai arba švarios grindys; moterys dažniausiai pristatomos, kaip gražios, idealios, švelnios kvėpiančios šeiminių, tarnaitės, arba modeliutojos.

Kaip matome, labai sunku argumentuoti, kad visos moterys yra iš prigimties tikiosios vienos ar kitai rolei. Išsienėje įpročiai, norint ar nenorint, jas stumia į tam tikrą rolę, šeimos auginimą; nekreipiant dėmesio, ar jos tos rolės nori, ar jos iš tikro turi dvigubą rolę — užsidirbti pragyvenimą ir auginti šeimą.

B. Teisinis statusas

1. Ištekęsios moters teisės

Dabar norėčiau truputį paliesti moterų teisinį statusą. Visų pirma, labai įdomu ir svarbu, kad daugumoje valstybių netekėjusios moterys turi žmogaus teises, tačiau jų netenka, kai išteka. Ištekęsios moterys traktuojamos kaip vaikai.

Pavyzdžiai:

— iš 120 UN valstybių, tik 29 leidžia moterims pasirinkti arba pasilaikyti savo tautybę, jei jos išteka už kitataučio.

— įvairiose valstybėse moterys negali keliauti be vyro leidimo;

— daugumoje valstybių moteris negali pasirinkti, kur nori gyventi — turi klaustyti vyro norų;

— daugumoje valstybių ištekėjusi moteris neturi jokių teisių į savo vaikus — vyrai nutaria, kur vaikai gyvens, mokysis; gali net vaikus išvežti be žmonos sutikimo.

Net ir Amerikoje, nors vyrams teisės nepasikeičia po vedybų, moterys daug teisių netenka. Keletas pavyzdžių:

Domicelė Tarabildienė

Poezijos pavasaris

Gražina Tulauskaitė

PAVASARIS

Saulė supasi lėtai
Žieduose alyvų,
Širdį plazdančių laikai
Lyg balandį gyvą.

Sėja vakaras aidus
Ir dainų ir juokų.
Ko aš ieškau, nerandu,
Pasakyt nemoku.

Tartum buriniai laivai
Plauko debesėliai,
Nežinau, nei kur buvai,
Nei kur grįši vėlei.

NETIKEK PAVASARIUI

Širdie, tu netikėki niekam,
Net ir pavasariui jaunam,
Kai dėl tavęs jaisi paklepija
Staiga pražyst visiem žiedam.

Ir slėnyje miegoje vėjai
Pakyla lėkti virš kalnų,
Ir tau klausyti nereikėjo
Svajingų vakaro dainų.

Nors žodžiai jo žvaigždėm spindėtu
Ir žmones keltų iš kapų,
Tu neik pavasario lydėti
Alyvų žydinčiu taku.

Kai pamosuos tau pro langelį
Jazmino baltojo žiedais
Ir uždaimuos, tave jis gali
Nebepagydomai sužeist.

— daugumoje valstybių ištekėjusi moteris netenka kredito, negali turėti savo „credit cards“ arba „charge cards“ (MF, BAC, Std);

— daugumoje valstybių bankai neskaity moters balso, duodant paskolas; pati ištekėjusi moteris, aišku, negali gauti sau paskolos;

— ištekėjusi moteris be vyro leidimo (parašo) negali pirkti arba parduoti „stocks“;

— kai kuriose valstybose vyrai tvarko visus šeimos pinigus — moteris neturi teisės nei savo nuosavybės parduoti!

— dažnai ištekėjusi moteris negali pasirašyti kontraktų arba atidaryti savo biznio.

2. Mokslo nelygybė

Kaip anksčiau minėjau, moterys neturi lygios teisės pasirinkti profesiją ir darbą. Daug mokyklų net ir dabar dar nustato „quotas“ — priima tik tam tikrą skaičių moterų, tai labai dažnai atsitinka medicinos ir teisės fakultetuose.

Argumentuojama, kad moterims kai kurios profesijos „netinka“; tačiau, tos profesijos atrodo skiriasi tarp tautybių. Pavyzdžiui — dantistės-ai JAV ir Lietuvoje; gydytojai-os JAV ir Rusijoje; mokytojai-os JAV ir Lietuvoje.

Moterų sąjūdžio dėka neseniai šios sąlygos truputį pradėjo keistis, bet dar visai nepasikeitė.

3. Darbo nelygybė

Jei moterys ir pasirenka profesiją ir baigia mokslą, joms problemos tuo nepasibaigia. Pavyzdžiui, moterys dažniausiai užima prasčiausius darbus. Tik 14 proc. dirbančių moterų yra profesinės darbininkės; dauguma dirba, kaip raštininkės, įvairios patarautojos ir paprastos fabriko darbininkės.

Aišku, kadangi moterys turi prastus darbus, jų algos yra daug žemesnės už vyrų. Tačiau, ir čia problemos nesibaigia — jei moterys ir gauna geresnius darbus, jų algos dažniausiai būna žemesnės negu tokius pačius darbus

IS MOTERŲ PASAULIO

• BALZEKO LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJAUS MOTERŲ VIENETO metiniai priešpriečiai bei naujos valdybos pristatymas įvyko gegužės 11 d. Sheraton Inn viešbutyje, Oak Lawn. Gausią atsilankiusių narių ir viešnių grupę pasveikino priešpriečių komiteto pirmininkė p. Ella Swinarskienė. Jean Vance, vieneto direktorė ir stipendijų komiteto pirmininkė, įteikė Marijos aukštesniosios mokyklos mokinėi Donnai Mataitytei meno studijoms skirtą stipendiją. Muziejaus prezidentas Stasys Balzekas, jr., dėkojo už nuolatinę paramą muziejui, apžvelgdamas visą eilę moterų atliktų darbų. Ponia Adelė Zūniene, baigdama pirmininkės kadenciją, įteikė pažymėjimo lapus daugiausiai pasidarbavusioms vieneto narėms; taipgi pristatė amžinas vieneto nares. Marija Krauchūnienė, pirmoji vieneto pirmininkė, pristatė naują 1974-1975 m. valdybą ir direktores, pareikšdama: „Mes visos esame čia vieningumo, pasižymėjimo ir draugiškumo dvasioje. Mes visos žvelgiame į ateitį sujungtomis jėgomis, kad galėtumėm tinkamai suprasti ir pasiekti mūsų užsibrėžtą tikslą, palaikant ir iškeliant mūsų tautos gražios praeities idealą“. Naują valdybą sudaro šios ponios: Margi Markienė — 1-ji vicepim.; Blanche Kezenė — 2-ji vicepim.; Patricia Bardiene — 3-ji vicepim.; Leontina Dargienė — išdėmimo; Agnes Prūsienė ir Eleonora Zapolienė — sekretorės; Izabelė Baltramaitienė — istorikė; Adelė Zūniene — patarėja. Užbaigiant gražią popietę viešnia Pat Newman kalbėjo apie generolo ir JAV prezidento Ulysses S. Grant žmoną, perduodama jos prisiminimus pirmame asmenyje. Kalba buvo ilga ir įdomi. Retai kada galima palaikyti gausaus susirinkimo dėmesį net ištisą valandą. P. Newman kalbos būtų buvę galima klausytis dar ilgiau. Atsilankiusiųjų tarpe buvo malonu matyti generalinę Lietuvos konsulę Juzę Daužvardienę, Čicagos vietosios bibliotekos prezidentą Ralph Newman, seselę Mercedes ir kit.

dirbančių vyrų. Pavyzdžiui: — pagal C and E News 1968 m. moterys chemikės su daktaro laipsniais uždirbo mažiau, negu vyrai su bakaluro laipsniu; — moterys pardavėjos uždirba penkis mažiau už vyrus; — nors 70 proc. moterų su aukštoju mokslu dirba, tik 2 proc. jų yra skyrių viršininės (executives); — jei moterys ir pasiekia aukštesnio lygio, jos turi būti nepaprastai daug geresnės darbininkės negu vyrai; kuo aukščiau žiūri į bendrovių viršiniųjų sąrašus, tuo mažiau moterų tematai;

— moteris, baigusi universitetą, apamai uždirba tik truputį daugiau, negu vyras, baigęs pradžios mokyklą.

(Bus daugiau)

MAISTAS GALI PAVEIKT VAIKO ELGESĮ

Dr. Ben Feingold pranešė Amerikos medikų draugijos suvažiavime New Yorke, kad jo stebėjimai rodo, jog dirbtiniai skoniai ir dirbtinės spalvos maiste esančios viena iš priežasčių elgesio problemų vaikuose. Dar Feingold pažymėjo, kad tos dirbtinės priemonės maiste, spalvai ir skoniu palaikyti, gali būti priežastimi galvos skausmų, vidurių užkietėjimų, astmos, nosies polipų, alerginių negerovių ir elgesio problemų. Neduodant tokio maisto su tomis priemonėmis, vaikų elgesys pasitaiso.

Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų vieneto priešpriečiuose susitikusios darbinės narės. Iš kairės į dešinę: direktorė Ann Aukers ir buvusios pirmininkės Marija Krauchūnienė ir Adelė Zūniene. Nuotr. J. Kasakaitis